

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ काण्डम् ७ ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

प्रजननं ज्योतिरग्निर्देवतानां ज्योतिर्विराट्कुन्दसां ज्योतिर्विराड्वाचो
 ऽग्नौ सं तिष्ठते विराजंमभि सम्पद्यते तस्मात्तज्ज्योतिरुच्यते द्वौ
 स्तोमौ प्रातःसवनं वहतो यथा प्राणश्चापानश्च द्वौ माध्यदिनं
 सवनं यथा चक्षुश्च श्रोत्रं च द्वौ तृतीयसवनं यथा वाक् प्रतिष्ठा च
 पुरुषसम्मितो वा एष यज्ञोऽस्थूरिः (१)

यं कामं कामयते तमेतेनाभ्यश्नुते सर्वं ह्यस्थूरिणाभ्यश्नुते-
 ऽग्निष्टोमेन वै प्रजापतिः प्रजा असृजत ता अग्निष्टोमेनैव
 पर्यगृह्णात्तासां परिगृहीतानामश्वतरोऽत्यप्रवत तस्यानुहाय रेत
 आदत्त तद्गर्भे न्यमार्द्वस्मार्द्वर्द्वभो द्विरेता अथो आहुर्वडंबायां
 न्यमार्डिति तस्माद्वडंबा द्विरेता अथो आहुरोषधीषु (२)

न्यमार्डिति तस्मादोषधीषोऽनभ्यक्ता रेभन्त्यथो आहुः प्रजासु
 न्यमार्डिति तस्माद्यमौ जायेते तस्मादश्वतरो न प्र जायत आत्तरेता
 हि तस्माद्वरुहिष्यनवक्लृप्तः सर्ववेदसे वा सहस्रे वावक्लृप्तोऽति
 ह्यप्रवत य एवं विद्वानग्निष्टोमेन यजते प्राजाताः प्रजा जनयति
 परि प्रजाता गृह्णाति तस्मादाहुर्ज्येष्ठयज्ञ इति (३)

प्रजापतिर्वाव ज्येष्ठः स ह्येतेनाग्रेऽयंजत प्रजापतिरकामयत
 प्र जायेयेति स मुखतस्त्रिवृतं निरमिमीत तमग्निर्देवतान्वंसृज्यत

गायत्री छन्दो रथन्तरं सामं ब्राह्मणो मनुष्याणामजः
 पशूनान्तस्मात्ते मुख्या मुखतो ह्यसृज्यन्तो रसो बाहुभ्यां पञ्चदशं
 निरमिमीत् तमिन्द्रो देवतान्वसृज्यत् त्रिष्टुप्छन्दो बृहत् (४)

सामं राजन्यो मनुष्याणामविः पशूनान्तस्मात्ते वीर्यावन्तो
 वीर्याद्यसृज्यन्त मध्यतः सप्तदशं निरमिमीत् तं विश्वे देवा देवता
 अन्वसृज्यन्त जगती छन्दो वैरूपं सामं वैश्यो मनुष्याणां गार्वः
 पशूनान्तस्मात्त आद्या अन्नधानाद्यसृज्यन्त तस्माद्भूया रसोऽन्येभ्यो
 भूयिष्ठा हि देवता अन्वसृज्यन्त पत्त एकविंशं निरमिमीत्
 तमनुष्टुप्छन्दः [5[]

अन्वसृज्यत् वैराजं सामं शूद्रो मनुष्याणामश्वः
 पशूनान्तस्मात्तौ भूतसङ्गमिणावश्वश्च शूद्रश्च तस्माच्छूद्रो
 यज्ञेऽनवक्लृप्तो न हि देवता अन्वसृज्यत् तस्मात्पादावुप जीवतः
 पत्तो ह्यसृज्येतां प्राणा वै त्रिवृदर्धमासाः पञ्चदशः प्रजापतिः
 सप्तदशस्त्रयं इमे लोका असावादित्य एकविंश एतस्मिन्वा एते
 श्रिता एतस्मिन्प्रतिष्ठिता य एवं वेदैतस्मिन्नेव श्रयत् एतस्मिन्प्रति
 तिष्ठति॥ (६)

अस्थूरीरोषधीषु ज्येष्ठयज्ञ इति बृहदनुष्टुप्छन्दः प्रतिष्ठिता नवं च॥ [१]

प्रातःसवने वै गायत्रेण छन्दसा त्रिवृते स्तोमाय ज्योतिर्दधेति
 त्रिवृता ब्रह्मवर्चसेन पञ्चदशाय ज्योतिर्दधेति पञ्चदशेनौजसा

वीर्येण सप्तदशाय ज्योतिर्दधेति सप्तदशेन प्राजापत्येन
 प्रजननेनैकविंशाय ज्योतिर्दधेति स्तोम एव तथ्स्तोमाय
 ज्योतिर्दधेत्यथो स्तोम एव स्तोममभि प्र णयति यावन्तो वै
 स्तोमास्तावन्तः कामास्तावन्तो लोकास्तावन्ति ज्योतींष्येतावन्त
 एव स्तोमानेतावन्तः कामानेतावन्तो लोकानेतावन्ति ज्योतींष्यव
 रुन्धे॥ (७)

तावन्तो लोकान्यौदश च॥ [२]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वै यजेत योऽग्निष्टोमेन यजमानोऽथ
 सर्वस्तोमेन यजेतेति यस्य त्रिवृतमन्तर्यन्ति प्राणांस्तस्यान्तर्यन्ति
 प्राणेषु मेऽप्यसदिति खलु वै यज्ञेन यजमानो यजते यस्य
 पञ्चदशमन्तर्यन्ति वीर्यं तस्यान्तर्यन्ति वीर्यं मेऽप्यसदिति खलु वै
 यज्ञेन यजमानो यजते यस्य सप्तदशमन्तर्यन्ति (८)

प्रजां तस्यान्तर्यन्ति प्रजायाम्मेऽप्यसदिति खलु वै यज्ञेन
 यजमानो यजते यस्यैकविंशमन्तर्यन्ति प्रतिष्ठां तस्यान्तर्यन्ति
 प्रतिष्ठायाम्मेऽप्यसदिति खलु वै यज्ञेन यजमानो यजते यस्य
 त्रिणवमन्तर्यन्त्यृतूँश्च तस्य नक्षत्रियां च विराजमन्तर्यन्त्यृतुषु मे-
 ऽप्यसन्नक्षत्रियायां च विराजीति (९)

खलु वै यज्ञेन यजमानो यजते यस्य त्रयस्त्रिंशमन्तर्यन्ति
 देवतास्तस्यान्तर्यन्ति देवतासु मेऽप्यसदिति खलु वै यज्ञेन

यजमानो यजते यो वै स्तोमानामवमं परमतां गच्छन्तं वेदं
परमतामेव गच्छति त्रिवृद्धे स्तोमानामवमस्त्रिवृत्परमो य एवं वेदं
परमतामेव गच्छति॥ (१०)

सप्तदशमन्तर्यन्ति विराजीति चतुश्चत्वारिंशच्च॥ [३]

अङ्गिरसो वै सत्रमांसत ते सुवर्गं लोकमायन्तेषां
हविष्मांश्च हविष्कृच्चाहीयेतान्तावकामयेतां सुवर्गं लोकमियावेति
तावेतं द्विरात्रमपश्यतां तमाहरतां तेनायजेतां ततो वै तौ सुवर्गं
लोकमैतां य एवं विद्वान्द्विरात्रेण यजते सुवर्गमेव लोकमेति
तावैतां पूर्वेणाऽह्नाऽगच्छतामुत्तरेण (११)

अभिप्लवः पूर्वमहर्भवति गतिरुत्तरं ज्योतिष्ठोमोऽग्निष्ठोमः
पूर्वमहर्भवति तेजस्तेनाव रुन्धे सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तरं
सर्वस्याप्त्यै सर्वस्यावरुद्धौ गायत्रम्पूर्वेहन्त्सामं भवति तेजो वै
गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेज एव ब्रह्मवर्चसमात्मन्धत्ते त्रैष्टुभमुत्तरं
ओजो वै वीर्यं त्रिष्टुगोज एव वीर्यमात्मन्धत्ते रथन्तरम्पूर्वं (१२)

अहन्त्सामं भवतीयं वै रथन्तरमस्यामेव प्रति तिष्ठति
बृहदुत्तरेऽसौ वै बृहदमुष्यामेव प्रति तिष्ठति तदाहुः क्व
जगती चानुष्टुप्चेति वैखानसम्पूर्वेऽहन्त्सामं भवति तेन
जगत्यै नैति षोडश्युत्तरे तेनानुष्टुभोऽथाहुर्यत्समानेऽर्धमासे
स्यातामन्यतरस्याहो वीर्यमनु पद्येतेत्यमावास्यायाम्पूर्वमहर्भवत्युत्तरं

नानावीर्ये भवतो हविष्मन्निधनम्पूर्वमहर्भवति हविष्कृन्निधनमुत्तरं
प्रतिष्ठित्यै॥ (१३)

उत्तरेण रथन्तरम्पूर्वेऽन्वेकविंशतिश्च॥ [४]

आपो वा इदमग्रे सलिलमासीत्तस्मिन्प्रजापतिर्वायुर्भूत्वाचरत्स
इमामपश्यत्तां वराहो भूत्वाहरत्तां विश्वकर्मा भूत्वा व्यमादत्सार्प्रथत्
सा पृथिव्यभवत्तत्पृथिव्यै पृथिवित्वन्तस्यामश्राम्यत्प्रजापतिः स
देवानसृजत् वसून्नुद्रानादित्यान्ते देवाः प्रजापतिमब्रुवन्प्र जायामहा
इति सौऽब्रवीत् (१४)

यथाहं युष्माऽस्तपसासृक्ष्येवं तपसि प्रजननमिच्छध्वमिति
तेभ्योऽग्निमायतनं प्रायच्छदेतेनायतनेन श्राम्यतेति तै-
ऽग्निनायतनेनाश्राम्यन्ते संवत्सर एकां गामसृजन्त तां वसुभ्यो
रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्रायच्छन्नेतां रक्षध्वमिति तां वसवो रुद्रा
आदित्या अरक्षन्त सा वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्राजायत्
त्रीणि च (१५)

शतानि त्रयस्त्रिंशत् चाथ सैव सहस्रतम्यभवत्ते देवाः प्रजा-
पतिमब्रुवन्त्सहस्रेण नो याजयेति सौऽग्निष्टोमेन वसूनयाजयत्त
इमं लोकमजयन्तच्चाददुः स उक्थ्यैन रुद्रानयाजयत्तै-
ऽन्तरिक्षमजयन्तच्चाददुः सौऽतिरात्रेणादित्यानयाजयत्तैऽमुं
लोकमजयन्तच्चाददुस्तदन्तरिक्षम् (१६)

व्यवैर्यत॒ तस्माद्बु॒द्रा घातु॑का अनायत॒ना हि तस्मा॑दाहुः शिथि॒लं
वै म॑ध्य॒ममह॑स्त्रिरात्रस्य॒ वि हि तद॑वैर्यतेति॒ त्रैष्टु॑भम्मध्य॒मस्याह॑
आज्य॑म्भवति सं॒याना॑नि सू॒क्तानि॑ श॒सति॑ षोड॒शिन॑ २ श॒सत्य॑हो
धृत्या॒ अशि॑थिल॒म्भावाय॑ तस्मा॑त्रिरात्रस्या॒ग्निष्टो॑म ए॒व प्र॑थ॒ममहः॑
स्याद॒थोक्थ्योऽथा॑तिरात्र॒ एषां॑ लो॒कानां॑ विधृत्यै॒ त्रीणि॑ त्रीणि
श॒तान्य॑नूचीना॒हमव्य॑वच्छिन्नानि ददाति (१७)

ए॒षां लो॒कानाम॑नु सन्त॑त्यै द॒शतं॑ न विच्छि॑न्त्याद्विराजं
नेद्वि॑च्छि॒नदानी॑त्यथ॒ या स॑हस्रत॒म्यासी॑त्तस्यामिन्द्र॑श्च॒ विष्णु॑श्च
व्याय॑च्छेता॒ २ स इन्द्रो॑ऽमन्यतानया॒ वा इ॒दं विष्णुः॑ स॒हस्रं॑
वक्ष्य॑त॒ इति॑ तस्या॑मकल्पेतां॒ द्विभा॑ग॒ इन्द्र॑स्तृती॒ये विष्णु॑स्तद्वा
ए॒षाम॑नूच्यत उ॒भा जि॑ग्यथुरिति॒ तां वा ए॒ताम॑च्छावा॒कः (१८)

ए॒व श॑स॒सत्य॑थ॒ या स॑हस्रत॒मी सा हो॒त्रे दे॒येति॑ हो॒तारं॑
वा अ॒भ्यति॑रिच्यते॒ यद॑तिरिच्यते॒ हो॒ताना॑प्तस्यापयिता॒
था॑हुरुन्ने॒त्रे दे॒येत्य॑तिरिक्ता॒ वा ए॒षा स॑हस्र॒स्याति॑रिक्त
उन्ने॒तत्वि॑जामथाहुः॒ सर्वे॑भ्यः॒ सद॑स्ये॒भ्यो दे॒येत्य॑था॑हुरुदाकृत्या॒
सा व॑शं चरे॒दित्य॑था॑हुर्ब्र॒ह्मणे॑ चा॒ग्नीधे॑ च॒ दे॒येति॑ (१९)

द्विभा॑गम्ब्र॒ह्मणे॑ तृती॒यम॒ग्नीधं॑ ऐन्द्रो॒ वै ब्र॒ह्मा वैष्ण॑वो॒
ऽग्नी॒द्यथै॒व ता॒वक॑ल्पेता॒मित्य॑था॑हुर्या॒ कल्या॑णी॒ बहू॑रूपा॒ सा
दे॒येत्य॑था॑हुर्या॒ द्वि॒रूपो॑भ॒यत॑एनी॒ सा दे॒येति॑ स॒हस्र॑स्य॒ परि॑गृहीत्यै

तद्वा एतत्सहस्रस्यायनं सहस्रं स्तोत्रीयाः सहस्रं दक्षिणाः
सहस्रं सम्मितः सुवर्गो लोकः सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै॥ (२०)

अब्रवीच्च तदन्तरिक्षन्ददात्यच्छावाकश्च देयेति सप्तचत्वारिंशच्च॥ [५]

सोमो वै सहस्रमविन्दत्तमिन्द्रोऽन्वविन्दत्तौ यमो
न्यागच्छतावंब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही (३) इत्यब्रूताः स यम
एकस्यां वीर्यं पर्यपश्यदियं वा अस्य सहस्रस्य वीर्यम्बिभर्तीति
तावंब्रवीदियम्ममास्त्वेतद्युवयोरिति तावंब्रूताः सर्वे वा एतदेतस्यां
वीर्यम् (२१)

परि पश्यामोऽंशमा हरामहा इति तस्यामंशमाहरन्त
तामप्सु प्रावेशयन्त्सोमायोदेहीति सा रोहिणी पिङ्गलैकहायनी
रूपं कृत्वा त्रयस्त्रिंशता च त्रिभिश्च शतैः सहोदैत्तस्माद्रोहिण्या
पिङ्गलैकहायन्या सोमं क्रीणीयाद्य एवं विद्वान्रोहिण्या
पिङ्गलैकहायन्या सोमं क्रीणाति त्रयस्त्रिंशता चैवास्य
त्रिभिश्च (२२)

शतैः सोमः क्रीतो भवति सुक्रीतेन यजते तामप्सु
प्रावेशयन्निन्द्रायोदेहीति सा रोहिणी लक्ष्मणा पंष्टौही वार्त्रघ्नी
रूपं कृत्वा त्रयस्त्रिंशता च त्रिभिश्च शतैः सहोदैत्तस्माद्रोहिणीं
लक्ष्मणाम्पंष्टौही वार्त्रघ्नीं दद्याद्य एवं विद्वान्रोहिणीं लक्ष्मणाम्पंष्टौहीं
वार्त्रघ्नीं ददाति त्रयस्त्रिंशच्चैवास्य त्रीणि च शतानि सा दत्ता (२३)

भ॒वति॒ ताम॒प्सु प्रावे॑शयन् य॒मायो॒देहीति॒ सा ज॒रती॑
 मूर्खा॑ त॒ञ्जघ॒न्या रू॒पं कृ॒त्वा त्रय॑स्त्रिंश॒ता च त्रि॒भिश्च॑ श॒तैः
 स॒होदै॒त्तस्मा॒ञ्जर॑ती॒म्मूर्खा॑ त॒ञ्जघ॒न्याम॑नु॒स्तर॑णीं कुर्वीत॒ य ए॒वं
 वि॒द्वाञ्जर॑ती॒म्मूर्खा॑ त॒ञ्जघ॒न्याम॑नु॒स्तर॑णीं कुरु॒ते त्रय॑स्त्रिंश॒च्चैवा॒स्य
 त्रीणि॑ च श॒तानि॒ सामु॑ष्मि॒ल्लोके॒ भ॒वति॒ वागे॒व स॑हस्र॒तमी॑
 तस्मा॑त् (२४)

वरो॒ देयः॑ सा हि वरः॑ स॒हस्र॑म॒स्य सा द॒त्ता भ॑वति॒
 तस्मा॑द्वरो॒ न प्र॑तिगृह्यः॒ सा हि वरः॑ स॒हस्र॑म॒स्य प्र॑तिगृहीत॒-
 म्भव॑तीयं वर॒ इति॑ ब्रूया॒दथा॒न्याम्ब्रू॒यादि॒यम्म॑मेति॒ तथा॑स्य
 तथ्स॒हस्र॑म॒प्रति॑गृहीतम्भवत्यु॒भय॑तए॒नी स्या॒त्तदा॑हुरन्यतए॒नी
 स्या॑त्स॒हस्र॑म्प॒रस्ता॑दे॒तमि॒ति यै॒व वरः॑ (२५)

क॒ल्या॒णी रू॒पस॑मृद्धा॒ सा स्या॑त्सा हि वरः॑ स॒मृद्ध्यै॑
 तामु॒त्तरे॑णा॒ग्नीध्रं॑ प॒र्याणी॑या॒हव॑नीय॒स्यान्ते॑ द्रोण॒कल॒शम॑व॒ घ्राप॑येदा
 जिघ्र॒ क॒लश॑म्म॒ह्युरु॑धा॒रा प॑र्य॒स्वत्या॑ त्वा॒ विश॑न्ति॒वन्द॑वः स॒मुद्र॑मि॒व
 सिन्ध॑वः॒ सा मा॑ स॒हस्र॑ आ भ॑ज प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ स॒ह पुन॑र्मा
 वि॒शता॑द्र॒यिरि॑ति॒ प्र॒जयै॑वैनं प॒शुभी॑ र॒य्या स॑म् (२६)

अ॒र्धय॑ति॒ प्र॒जावा॑न्पशुमा॒त्रयि॑मान्भ॒वति॒ य ए॒वं वेद॑ तया॑
 स॒हाग्नी॑ध्रम्प॒रेत्य॑ पुर॒स्तात्प्र॑तीच्या॒ तिष्ठ॑न्त्यां जुहुयादु॒भा जि॑ग्यथु॒र्न
 परा॑ जयेथे॒ न परा॑ जिग्ये॒ कतर॑श्च॒नैनोः॑। इन्द्र॑श्च विष्णो॒
 यदप॑स्पृधे॒थां त्रे॒धा स॒हस्रं॑ वि तदै॒रये॑था॒मिति॑ त्रेधाविभ॒क्तं वै त्रि॑रा॒त्रे

स॒हस्र॑ꣳ सा॒ह॒स्री॑मे॒वैनाꣳ करोति स॒हस्र॑स्यै॒वैना॒म्मात्राꣳम् (२७)

क॒रोति॑ रू॒पाणि॑ जु॒होति॑ रू॒पैरे॒वैनाꣳꣳ स॒म॒र्धय॑ति तस्यां
उपो॒त्थाय॑ क॒र्ण॒मा ज॑पेदिडे रन्तेऽदि॒ते सर॑स्वति॒ प्रिये॑ प्रेय॑सि॒ महि॑
विश्रु॒त्येता॑नि॒ ते अ॒घ्निये॑ ना॒मानि॑ सु॒कृतं॑ मा दे॒वेषु॑ ब्रूता॒दिति॑ दे॒वेभ्य॑
ए॒वैन॒मा वे॑दय॒त्यन्वे॑नं दे॒वा बु॑ध्यन्ते॥ (२८)

एतदेतस्यां वीर्यमस्य त्रिभिश्च दत्ता सहस्रतमी तस्मादेव वरः सम्मात्रामेकान्नचत्वारिꣳशच्च॥—[६]

स॒ह॒स्र॒त॒म्या वै॑ यज॑मानः सु॒व॒र्गं लो॒कमे॑ति॒ सैनꣳ सु॒व॒र्गं
लो॒कं ग॑मयति॒ सा मा॑ सु॒व॒र्गं लो॒कं ग॑मयेत्याह सु॒व॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं
ग॑मयति॒ सा मा॑ ज्योति॑ष्मन्तं लो॒कं ग॑मयेत्याह ज्योति॑ष्मन्तमे॒वैनं॑
लो॒कं ग॑मयति॒ सा मा॑ सर्वा॑न्पुण्याँल्लो॒कान्ग॑मयेत्याह सर्वा॑ने॒वैनं॑
पु॒ण्याँल्लो॒कान्ग॑मयति॒ सा (२९)

मा॒ प्रति॑ष्ठां ग॑मय प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ स॒ह पु॒न॒र्मा वि॑ंशताद्रयिरिति॑
प्र॒जयै॒वैनं॑ प॒शुभीं॑ र॒य्यां प्रति॑ष्ठापयति प्र॒जावा॑न्पशुमात्रयि॑मान्भवति॒
य ए॒वं वेद॑ ताम॒ग्नीधे॑ वा ब्र॒ह्मणे॑ वा हो॒त्रे वो॒द्वात्रे वा॑ध्व॒र्यवे॑ वा
दद्यात्स॒हस्र॑मस्य॒ सा द॒त्ता भ॑वति स॒हस्र॑मस्य॒ प्रति॑गृहीतम्भवति॒
यस्ताम॑विद्वान् (३०)

प्रति॑गृह्णाति॒ तां प्रति॑ गृह्णीया॒देका॑सि॒ न स॒हस्र॑मेकां॒ त्वा भू॑तां
प्रति॑ गृह्णामि॒ न स॒हस्र॑मेकां॒ मा भू॑ता वि॑ंश मा स॒हस्र॑मित्येका॑मे॒वैनाꣳ

भूतां प्रति गृह्णाति न सहस्रं य एवं वेद स्योनासि सुषदा सुशेवा
स्योना मा विंश सुषदा मा विंश सुशेवा मा विंश (३१)

इत्याह स्योनैवैनं सुषदा सुशेवा भूता विंशति नैनं
हिनस्ति ब्रह्मवादिनो वदन्ति सहस्रं सहस्रतम्यन्वेती (३)
सहस्रतमीं सहस्रा (३) मिति यत्प्राचीमुत्सृजेत्सहस्रं
सहस्रतम्यन्वित्तत्सहस्रमप्रज्ञात्रं सुवर्गं लोकं न प्र
जानीयात्प्रतीचीमुत्सृजति तां सहस्रमनु पर्यावर्तते सा
प्रजानती सुवर्गं लोकमेति यजमानमभ्युत्सृजति क्षिप्रे सहस्रं प्र
जायत उत्तमा नीयते प्रथमा देवान्गच्छति॥ (३२)

लोकानामयति सार्विद्वान्सुशेवा माविंश यजमानं द्वादश च॥ [७]

अत्रिरददादौर्वाय प्रजां पुत्रकामाय स रिरिचानो-
ऽमन्यत निर्वीर्यः शिथिलो यातयामा स एतं चतूरात्रमपश्यत्
तमाहरत्तेनायजत ततो वै तस्य चत्वारो वीरा आजायन्त सुहोता
सूद्राता स्वध्वर्युः सुसंभेयो य एवं विद्वांश्चतूरात्रेण यजत आस्य
चत्वारो वीरा जायन्ते सुहोता सूद्राता स्वध्वर्युः सुसंभेयो ये
चतुर्विंशाः पवमाना ब्रह्मवर्चसं तत् (३३)

य उद्यन्तः स्तोमाः श्रीः सात्रिः श्रद्धादेवं यजमानं
चत्वारि वीर्याणि नोपानमन्तेज इन्द्रियम्ब्रह्मवर्चसमन्नाद्यं स
एतांश्चतुरश्चतुष्टोमान्स्वोमानपश्यत्तानाहरत्तैरयजत तेज एव

प्रथमेनावारुन्धेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्चसं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन
 य एवं विद्वांश्चतुरश्रतुष्टोमान्त्सोमानाहरति तैर्यजते तेजं एव
 प्रथमेनावरुन्धेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्चसं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन
 यामेवात्रिरुद्धिमाध्रोत्तामेव यजमान ऋध्नोति॥ (३४)

तत्तेजं एवाष्टादश च॥ [८]

जमदग्निः पुष्टिकामश्चतूरात्रेणायजत स एतान्पोषां
 अपुष्यत्तस्मात्पलितौ जामदग्नियौ न सं जानाते एतानेव
 पोषान्पुष्यति य एवं विद्वांश्चतूरात्रेण यजते पुरोडाशिन्य उपसदो
 भवन्ति पशवो वै पुरोडाशः पशूनेवाव रुन्धेऽन्नं वै पुरोडाशो-
 ऽन्नमेवाव रुन्धेऽन्नादः पशुमान्भवति य एवं विद्वांश्चतूरात्रेण
 यजते॥ (३५)

जमदग्निरष्टाचत्वारिंशत्॥ [९]

संवत्सरो वा इदमेकं आसीत्सोऽकामयतर्तून्सृजेयेति स
 एतम्पश्चरात्रमपश्यत्तमाहरन्तेनायजत ततो वै स ऋतूनसृजत
 य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजते प्रैव जायते त ऋतवः सृष्टा न
 व्यावर्तन्त त एतम्पश्चरात्रमपश्यन् तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते
 व्यावर्तन्त (३६)

य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा
 वर्तते सार्वसेनिः शौचेयोऽकामयत पशुमान्त्स्यामिति स

ए॒तम्प॑श्चरा॒त्रमा॑ह॒रत्तेना॑यजत॒ ततो॒ वै स॒ सह॑स्रं प॒शून्प्रा॑प्नो॒द्य
 एवं॑ वि॒द्वान्प॑श्चरा॒त्रेण॑ यज॑ते प्र॒ सह॑स्रं प॒शूना॑प्नोति ब॒ब॒रः
 प्रावा॑ह॒णिर॒काम॑यत वा॒चः प्र॑वदिता स्या॒मिति॑ स ए॒तम्प॑श्चरा॒त्रमा॑ (३७)

अ॒ह॒रत्तेना॑यजत॒ ततो॒ वै स॒ वा॒चः प्र॑वदिता भ॒व॒द्य एवं॑
 वि॒द्वान्प॑श्चरा॒त्रेण॑ यज॑ते प्रवदि॒तैव॑ वा॒चो भ॑वत्यथो॒ एनं॑
 वा॒चस्प॑तिरि॒त्याहु॑रना॒प्तश्च॑तूरा॒त्रोऽति॑रिक्तः षड्रा॒त्रोऽथ॑ वा ए॒ष
 स॑ प्रति य॒ज्ञो य॒त्प॑श्चरा॒त्रो य॒ एवं॑ वि॒द्वान्प॑श्चरा॒त्रेण॑ यज॑ते सम्प्र॒त्येव॑
 य॒ज्ञेन॑ यजते प॒श्चरा॒त्रो भ॑वति प॒ञ्च वा॒ ऋ॒तवः॑ संव॒त्सरः॑ (३८)

ऋ॒तुष्वेव॑ संव॒त्सरे॑ प्रति॑ तिष्ठत्यथो प॒ञ्चाक्ष॑रा प॒ङ्क्तिः॑ पाङ्क्तो॑
 य॒ज्ञो य॒ज्ञमे॒वाव॑ रुन्धे त्रिवृ॒दग्नि॑ष्टो॒मो भ॑वति तेज॑ ए॒वाव॑ रुन्धे
 प॒ञ्चद॑शो भ॒वतीन्द्रि॒यमे॒वाव॑ रुन्धे सप्त॑द॒शो भ॑वत्य॒न्नाद्य॑स्याव॒रुद्धा॑
 अथो॒ प्रैव॑ तेन॑ जायते प॒ञ्चवि॑ंशो॒ऽग्नि॑ष्टो॒मो भ॑वति प्र॒जाप॑ते॒रास्यै॑
 म॒हाव॑र॒तवा॑न॒न्नाद्य॑स्याव॒रुद्धौ॑ वि॒श्वजि॒त्सर्व॑पृ॒ष्ठोऽति॑रा॒त्रो भ॑वति
 सर्व॑स्याभिजि॒त्यै॑॥ (३९)

ते व्यावर्तन्त प्रवदिता स्यामिति स ए॒तम्प॑श्चरा॒त्रमा॑ संव॒त्सरो॑ऽभिजि॒त्यै॑॥ [१०]

दे॒वस्य॑ त्वा स॒वितुः॑ प्र॒स॒वेऽश्वि॑नो॒र्बाहु॑भ्यां॑ पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्यामा॑
 द॒द इ॒माम॑गृ॒ष्णन्न॑श॒नामृ॑तस्य॒ पूर्वं॑ आयुषि वि॒दथै॑षु क॒व्या। तया॑
 दे॒वाः सु॑तमा ब॒भूवु॑र्ऋ॒तस्य॑ सा॒मन्त्स॑रमा॒रप॑न्ती। अ॒भिधा॑ अ॒सि
 भुव॑नमसि य॒न्तासि॑ ध॒र्तासि॑ सो॒ऽग्निं॑ वै॒श्वान॑रं सप्र॑थसं गच्छ॒

स्वाहाकृतः पृथिव्यां यन्ता राड्यन्तासि यमनो धर्तासि धरुणः
 कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा पृथिव्यै त्वान्तरिक्षाय
 त्वा दिवे त्वा सृते त्वासते त्वाद्ध्यस्त्वौषधीभ्यस्त्वा विश्वेभ्यस्त्वा
 भूतेभ्यः॥ (४०)

धरुणः प्रश्नविंशतिश्च॥ [११]

विभूर्मात्रा प्रभूः पित्राश्वोऽसि हयोऽस्यत्योऽसि नरो-
 ऽस्यर्वासि सप्तिरसि वाज्यसि वृषासि नृमणा असि
 ययुर्नामास्यादित्यानाम्पत्वान्विह्यग्रये स्वाहा स्वाहेन्द्राग्निभ्याः
 स्वाहा प्रजापतये स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा सर्वाभ्यो
 देवेताभ्य इह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह
 रमन्तिः स्वाहा भूरसि भुवे त्वा भव्याय त्वा भविष्यते त्वा
 विश्वेभ्यस्त्वा भूतेभ्यो देवा आशापाला एतं देवेभ्योऽश्वम्मेधाय
 प्रोक्षितं गोपायत॥ (४१)

रन्तिः स्वाहा द्वाविंशतिश्च॥ [१२]

आयनाय स्वाहा प्रायणाय स्वाहोद्वावाय स्वाहोद्भुताय स्वाहा
 शूकाराय स्वाहा शूकृताय स्वाहा पलायिताय स्वाहाऽऽपलायिताय
 स्वाहाऽऽवल्गते स्वाहा परावल्गते स्वाहाऽऽयते स्वाहा प्रयते
 स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४२)

आयनायोत्तरमापलायिताय षड्विंशतिः॥ [१३]

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहा॑पाम्मोदा॑य॒ स्वाहा॑
सवि॒त्रे स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहेन्द्रा॑य॒ स्वाहा॒ बृह॑स्पतये॒ स्वाहा॑
मि॒त्राय॒ स्वाहा॒ वरु॑णाय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (४३)

[१४]

पृ॒थि॒व्यै स्वाहा॒ऽन्तरि॑क्षा॒य स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॒ सू॒र्या॑य॒ स्वाहा॑
च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॒ नक्ष॑त्रेभ्यः॒ स्वाहा॒ प्रा॒च्यै दि॒शे स्वाहा॒ दक्षि॑णायै दि॒शे
स्वाहा॑ प्र॒तीच्यै॑ दि॒शे स्वाहादी॑च्यै दि॒शे स्वाहा॑र्ध्वायै दि॒शे स्वाहा॑
दि॒ग्भ्यः॒ स्वाहा॑ऽवान्तरदि॒शाभ्यः॒ स्वाहा॒ समा॑भ्यः॒ स्वाहा॑ श॒रद्भ्यः॒
स्वाहा॑ऽहोरा॒त्रेभ्यः॒ स्वाहा॑ऽर्धमा॑सेभ्यः॒ स्वाहा॒ मा॒सेभ्यः॒ स्वाहा॑र्तुभ्यः॒
स्वाहा॑ सं॒वत्स॒राय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (४४)

[१५]

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ सवि॒त्रे स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॑
पू॒ष्णे स्वाहा॒ बृह॑स्पतये॒ स्वाहा॑ऽपाम्मोदा॑य॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहा॑
मि॒त्राय॒ स्वाहा॒ वरु॑णाय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (४५)

[१६]

पृ॒थि॒व्यै स्वाहा॒ऽन्तरि॑क्षा॒य स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॑ऽग्नये॒ स्वाहा॑
सोमा॑य॒ स्वाहा॒ सू॒र्या॑य॒ स्वाहा॑ च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॑ऽहे स्वाहा॒ रात्रि॑यै
स्वाहा॑र्जवे॒ स्वाहा॑ सा॒धवे॒ स्वाहा॑ सु॒क्षित्यै॒ स्वाहा॑ क्षु॒धे स्वाहा॑ऽ-

ऽशिति॑न्ने स्वाहा॑ रोगा॑य स्वाहा॑ हि॒माय॑ स्वाहा॑ शी॒ताय॑ स्वाहा॑ ऽ-
 ऽत॒पाय॑ स्वाहा॑ ऽर॒ण्याय॑ स्वाहा॑ सुव॒र्गाय॑ स्वाहा॑ लो॒काय॑ स्वाहा॑
 सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४६)

[१७]

भुवो॑ दे॒वानां॑ कर्म॑णा॒पस॑र्तस्य॒ प॒थ्या॑सि वसु॑भिर्दे॒वेभिर्दे॒वत॑या
 गाय॑त्रेण॒ त्वा छ॑न्द॒सा यु॑नज्मि वस॒न्तेन॑ त्व॒र्तुना॑ ह॒विषा॑
 दीक्ष॑यामि रु॒द्रेभिर्दे॒वेभिर्दे॒वत॑या त्रैष्टु॑भेन॒ त्वा छ॑न्द॒सा यु॑नज्मि
 ग्री॒ष्मेण॑ त्व॒र्तुना॑ ह॒विषा॑ दीक्ष॑याम्यादित्येभिर्दे॒वेभिर्दे॒वत॑या जा॒गते॑न
 त्वा छ॑न्द॒सा यु॑नज्मि व॒रु॒षाभि॑स्त्व॒र्तुना॑ ह॒विषा॑ दीक्ष॑यामि
 विश्वे॑भिर्दे॒वेभिर्दे॒वत॑यानुष्टु॒भेन॑ त्वा छ॑न्द॒सा यु॑नज्मि (४७)

श॒रदा॑ त्व॒र्तुना॑ ह॒विषा॑ दीक्ष॑याम्यङ्गि॒रोभिर्दे॒वेभिर्दे॒वत॑या
 पा॒ङ्केन॑ त्वा छ॑न्द॒सा यु॑नज्मि हेम॑न्तशि॒शिरा॑भ्यां त्व॒र्तुना॑ ह॒विषा॑
 दीक्ष॑याम्याहं दी॒क्षाम॑रुहमृ॒तस्य॑ प॒त्नीं गाय॑त्रेण छ॑न्द॒सा ब्र॑ह्म॒णा
 च॒र्त॑ः स॒त्येऽधा॑ स॒त्यमृ॑तैऽधाम्। म॒हीमू॑ षु सु॒त्रामा॑णमि॒ह धृ॑तिः
 स्वाहे॑ह वि॒धृतिः॑ स्वाहे॑ह रन्तिः॒ स्वाहे॑ह रम॑तिः स्वाहा॑॥ (४८)

[१८]

ई॒ङ्गा॒राय॑ स्वाहे॑ कृ॒ताय॑ स्वाहा॑ क्र॒न्दते॑ स्वाहा॑ ऽव॒क्रन्द॑ते स्वाहा॑
 प्रोथ॑ते स्वाहा॑ प्र॒प्रोथ॑ते स्वाहा॑ ग॒न्धाय॑ स्वाहा॑ घ्रा॒ताय॑ स्वाहा॑
 प्रा॒णाय॑ स्वाहा॑ व्या॒नाय॑ स्वाहा॑ ऽपा॒नाय॑ स्वाहा॑ स॒न्दीय॑मानाय॑

स्वाहा सन्दिताय स्वाहा विचृत्यमानाय स्वाहा विचृत्ताय
 स्वाहा पलायिष्यमानाय स्वाहा पलायिताय स्वाहोपरऽस्यते
 स्वाहोपरताय स्वाहा निवेक्ष्यते स्वाहा निविशमानाय स्वाहा
 निविष्टाय स्वाहा निषथस्यते स्वाहा निषीदते स्वाहा निषण्णाय
 स्वाहा (४९)

आसिष्यते स्वाहाऽऽसीनाय स्वाहाऽऽसिताय स्वाहा
 निपथस्यते स्वाहा निपद्यमानाय स्वाहा निपन्नाय स्वाहा शयिष्यते
 स्वाहा शयानाय स्वाहा शयिताय स्वाहा सम्मीलिष्यते स्वाहा
 सम्मीलते स्वाहा सम्मीलिताय स्वाहा स्वप्स्यते स्वाहा स्वपते
 स्वाहा सुप्ताय स्वाहा प्रभोथस्यते स्वाहा प्रबुध्यमानाय स्वाहा
 प्रबुद्धाय स्वाहा जागरिष्यते स्वाहा जाग्रते स्वाहा जागरिताय
 स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहा शृण्वते स्वाहा श्रुताय स्वाहा
 वीक्षिष्यते स्वाहा (५०)

वीक्षमाणाय स्वाहा वीक्षिताय स्वाहा सहास्यते स्वाहा
 सञ्जिहानाय स्वाहोज्जिहानाय स्वाहा विवथस्यते स्वाहा विवर्तमानाय
 स्वाहा विवृत्ताय स्वाहोत्थास्यते स्वाहोत्तिष्ठते स्वाहोत्थिताय स्वाहा
 विधविष्यते स्वाहा विधून्वानाय स्वाहा विधूताय स्वाहोत्क्रऽस्यते
 स्वाहोत्क्रामते स्वाहोत्क्रान्ताय स्वाहा चङ्क्रमिष्यते स्वाहा
 चङ्क्रम्यमाणाय स्वाहा चङ्क्रमिताय स्वाहा कण्डूयिष्यते स्वाहा
 कण्डूयमानाय स्वाहा कण्डूयिताय स्वाहा निकषिष्यते स्वाहा

नि॒कष॑मा॒णाय॒ स्वाहा॒ नि॒कषि॑ताय॒ स्वाहा॒ यद॑त्ति॒ तस्मै॒ स्वाहा॒
 यत्पि॑ब॒ति॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ यन्मे॑ह॒ति॒ तस्मै॒ स्वाहा॒ यच्छ॑कृ॒त्क॒रोति॒
 तस्मै॒ स्वाहा॒ रे॒त॑से॒ स्वाहा॑ प्र॒जाभ्यः॒ स्वाहा॑ प्र॒जन॑नाय॒ स्वाहा॒
 सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (५१)

[१९]

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहा॑ सू॒र्याय॒ स्वाह॑र्त॒म॑स्यृ॒तस्य॑र्त॒म॑सि
 स॒त्यम॑सि स॒त्यस्य॑ स॒त्यम॑स्यृ॒तस्य॑ प॒न्था॑ अ॒सि दे॒वाना॑ छा॒यामृ॑तस्य
 ना॒म॒ तथ्स॒त्यं यत्त्वं॑ प्र॒जाप॑ति॒रस्य॑धि॒ यद॑स्मि॒न्वा॒जिनी॑व॒ शुभः॑
 स्पर्ध॑न्ते दि॒वः सूर्ये॑ण॒ विशो॑ऽपो वृ॒णानः॑ प॒वते॑ क॒व्यन्प॒शुं न गो॑पा
 इर्यः॑ परि॑ज्मा (५२)

[२०]

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

साध्या वै देवाः सुवर्गकामा एत९ षड्रात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्ततो वै ते सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते सुवर्गमेव लोकं यन्ति देवसत्रं वै षड्रात्रः प्रत्यक्ष९ ह्येतानि पृष्ठानि य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते साक्षादेव देवता अभ्यारोहन्ति षड्रात्रो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि (१)

पृष्ठैरेवर्तूनन्वारोहन्त्युत्तुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेज एवाव रुन्धते पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धते सप्तदशः (२)

भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकवि९शो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते त्रिणवो भवति विजित्यै त्रयस्त्रि९शो भवति प्रतिष्ठित्यै सदोहविर्धानिन एतेन षड्रात्रेण यजेरन्नाश्वत्थी हविर्धानं चाग्नीध्रं च भवतस्तद्धि सुवर्ग्यं चक्रीवती भवतः सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्या उलूखलबुध्नो यूपो भवति प्रतिष्ठित्यै प्राश्नो यान्ति प्राडिव हि सुवर्गः (३)

लोकः सरस्वत्या यान्त्येष वै देवयानः पन्थास्तमेवान्वारोहन्त्याः

यान्त्यवर्तिमेवान्यस्मिन्प्रतिषज्यं प्रतिष्ठां गच्छन्ति यदा दशं शतं
 कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति
 तिष्ठन्ति यदा शतं सहस्रं कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं सहस्रसम्मितो
 वा असौ लोकोऽमुमेव लोकमभि जयन्ति यदैषां प्रमीयेत यदा
 वा जीयेरन्नथैकमुत्थानन्तद्धि तीर्थम्॥ (४)

पृष्ठानि सप्तदशः सुवर्गो जयन्ति यदैकादश च॥ [१]

कुसुरुबिन्द औद्दालकिरकामयत पशुमान्थस्यामिति स
 एतं सप्तरात्रमाहंरत्तेनायजत तेन वै स यावन्तो ग्राम्याः
 पशवस्तानवारुन्ध य एवं विद्वान्थसप्तरात्रेण यजते यावन्त एव
 ग्राम्याः पशवस्तानेवाव रुन्धे सप्तरात्रो भवति सप्त ग्राम्याः पशवः
 सप्तराण्याः सप्त छन्दांस्युभयस्यावरुद्धौ त्रिवृदग्निष्टोमो भवति
 तेजः (५)

एवाव रुन्धे पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो
 भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायत एकविंशो
 भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते त्रिणवो भवति विजित्यै
 पञ्चविंशोऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेरास्यै महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्धौ
 विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै यत्प्रत्यक्षम्पूर्वेष्वहं
 पृष्ठान्युपेयुः प्रत्यक्षम् (६)

विश्वजिति यथा दुग्धामुपसीदत्येवमुत्तममहः स्यान्नैकरात्रश्चन
 स्याद्बृहद्रथन्तरे पूर्वेष्वहःसूपं यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव

न यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्ति यत्प्रत्यक्षं विश्वजितिं
पृष्ठान्युपयन्ति यथा प्रत्तां दुहे तादृगेव तत्॥ (७)

तेजं उपेयुः प्रत्यक्षं द्विचत्वारिंशच्च॥ [२]

बृहस्पतिरकामयत ब्रह्मवर्चसी स्यामिति स एतमष्टरात्रमपश्यत्तम
ततो वै स ब्रह्मवर्चस्यंभवद्य एवं विद्वानष्टरात्रेण यजते ब्रह्मवर्चस्यैव
भवत्यष्टरात्रो भवत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसम्गायत्रियैव
ब्रह्मवर्चसमव रुन्धेऽष्टरात्रो भवति चतस्रो वै दिशश्चतस्रो-
ऽवान्तरदिशा दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धे (८)

त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेजं एवाव रुन्धे पञ्चदशो
भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव
तेन जायत एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते
त्रिणवो भवति विजित्यै त्रयस्त्रिंशो भवति प्रतिष्ठित्यै पञ्चविंशो-
ऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेराप्त्यै महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै
विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै॥ (९)

दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धेऽभिजित्यै॥ [३]

प्रजापतिः प्रजा असृजत ताः सृष्टाः क्षुधं न्यायन्त्स एतं
नवरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै प्रजाभ्योऽकल्पत यर्हि
प्रजाः क्षुधं निगच्छेयुस्तरहि नवरात्रेण यजेतेमे हि वा एतासां लोका
अक्लृप्ता अथैताः क्षुधं नि गच्छन्तीमानेवाभ्यो लोकान्कल्पयति

तान्कल्पमानान्प्रजाभ्योऽनु कल्पते कल्पन्ते (१०)

अस्मा इमे लोका ऊर्जं प्रजासु दधाति त्रिरात्रेणैवेमं
लोकं कल्पयति त्रिरात्रेणान्तरिक्षं त्रिरात्रेणामुं लोकं यथा
गुणे गुणमन्वस्यत्येवमेव तल्लोके लोकमन्वस्यति धृत्या
अशिथिलम्भावाय ज्योतिर्गौरायुरिति ज्ञाताः स्तोमा भवन्तीयं
वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरेष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति ज्ञात्रं
प्रजानाम् (११)

गच्छति नवरात्रो भवत्यभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति यो
ज्योगामयावी स्यात्स नवरात्रेण यजेत प्राणा हि वा एतस्याधृता
अथैतस्य ज्योगामयति प्राणानेवास्मिन्दाधारोत यदीतासुर्भवति
जीवत्येव॥ (१२)

कल्पन्ते प्रजानाञ्चयस्त्रिंशच्च॥ [४]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं दशहोतारमपश्यत्तमं जुहो
दशरात्रमसृजत् तेन दशरात्रेण प्राजायत दशरात्राय दीक्षिष्यमाणो
दशहोतारं जुहुयादशहोत्रैव दशरात्रं सृजते तेन दशरात्रेण प्र
जायते वैराजो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रो य एवं विद्वान्दशरात्रेण
यजते विराजमेव गच्छति प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रः (१३)

य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते प्रैव जायत इन्द्रो वै
सृष्ट्वेवताभिरासीत्स न व्यावृत्तमगच्छत्स प्रजापतिमुपाधावत्

तस्मा॑ ए॒तं द॑शरा॒त्रम्प्राय॑च्छु॒त्तमा॑हर॒त्तेना॑यजत॒ ततो॒ वै सौ॑-
ऽन्याभि॑र्दे॒वता॑भिर्व्या॒वृत॑मगच्छ॒द्य ए॒वं वि॒द्वान्द॑शरा॒त्रेण॒ यज॑ते
व्या॒वृत॑मे॒व पा॒प्मना॒ भ्रातृ॑व्येण गच्छति॒ त्रिक॑कु॒द्वै (१४)

ए॒ष य॒ज्ञो यद॑शरा॒त्रः क॒कुत्प॑श्चद॒शः क॒कुदै॑कवि॒ंशः
क॒कुत्र॑यस्त्रि॒ंशो य ए॒वं वि॒द्वान्द॑शरा॒त्रेण॒ यज॑ते त्रि॒क॒कुदे॑व
स॒माना॑ना॒ भव॑ति॒ यज॑मानः प॒ञ्चद॑शो यज॑मान॒ एकवि॒ंशो
यज॑मानस्त्रयस्त्रि॒ंशः पु॒र इ॒तरा॑ अभिच॒र्यमा॑णो दशरा॒त्रेण॒
यजे॑त दे॒वपु॒रा ए॒व पर्य॑हते॒ तस्य॑ न कु॒तश्च॒नोपा॑व्या॒धो भ॑वति॒
नैन॑मभि॒चर॑न्श्च॒स्तृणु॑ते दे॒वासु॒राः संय॑त्ता आस॒न्ते दे॒वा ए॒ताः (१५)

दे॒वपु॒रा अ॑पश्यन्॒ यद॑शरा॒त्रस्ताः॑ पर्यो॑हन्त॒ तेषा॑
न कु॒तश्च॒नोपा॑व्या॒धोऽभ॑वत्ततो॑ दे॒वा अ॑भ॒वन्प॒रासु॒रा यो
भ्रातृ॑व्यवा॒न्त्स्या॒त्स द॑शरा॒त्रेण॒ यजे॑त दे॒वपु॒रा ए॒व पर्य॑हते॒
तस्य॑ न कु॒तश्च॒नोपा॑व्या॒धो भ॑वति॒ भव॑त्या॒त्मना॒ परा॑स्य॒ भ्रातृ॑व्यो
भव॑ति॒ स्तोमः॑ स्तोम॒स्योप॑स्तिर्भवति॒ भ्रातृ॑व्यमे॒वोप॑स्तिं कुरु॒ते
जा॒मि वै (१६)

ए॒तत्कु॑र्वन्ति॒ यज्या॑या॒ं स॒ं स्तोम॑मु॒पेत्य॒ कनी॑या॒ं स॒मुप॑यन्ति॒
यद॑ग्नि॒ष्टोम॑सामान्यवस्ता॑च्च॒ परस्ता॑च्च॒ भव॑न्त्यजा॑मित्वाय॒
त्रि॒वृद॑ग्नि॒ष्टोमो॑ऽग्नि॒ष्टुदा॑ग्नेयीषु॒ भव॑ति॒ तेज॑ ए॒वाव॑ रुन्धे प॒ञ्चद॑श उ॒क्थ्य॑
ऐ॒न्द्रीष्वि॑न्द्रि॒यमे॒वाव॑ रुन्धे त्रि॒वृद॑ग्नि॒ष्टोमो॑ वै॒श्वदे॒वीषु॒ पुष्टि॑मे॒वाव॑

रुन्धे सप्तदशोऽग्निष्टोमः प्राजापत्यासु तीव्रसोमोऽन्नाद्यस्यावरुद्ध्या
अथो प्रैव तेन जायते (१७)

एकविंश उक्थ्यः सौरीषु प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते
सप्तदशोऽग्निष्टोमः प्राजापत्यासूपहव्य उपहवमेव गच्छति
त्रिणवावग्निष्टोमावभित ऐन्द्रीषु विजित्यै त्रयस्त्रिंश उक्थ्यो
वैश्वदेवीषु प्रतिष्ठित्यै विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽ तिरात्रो भवति
सर्वस्याभिजित्यै॥ (१८)

प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रस्त्रिंशुकुद्धा एता वै जायत एकत्रिंशच्च॥ [५]

ऋतवो वै प्रजाकामाः प्रजां नाविन्दन्त तेऽकामयन्त
प्रजां सृजेमहि प्रजामव रुन्धीमहि प्रजां विन्देमहि प्रजावन्तः
स्यामेति त एतमेकादशरात्रमपश्यन्तमाहंरन्तेनायजन्त ततो वै ते
प्रजामसृजन्त प्रजामवारुन्धत प्रजामविन्दन्त प्रजावन्तोऽभवन्त
ऋतवोऽभवन्तर्दातवानामार्तवत्वमृतूनां वा एते पुत्रास्तस्मात् (१९)

आर्तवा उच्यन्ते य एवं विद्वांस एकादशरात्रमासंते
प्रजामेव सृजन्ते प्रजामव रुन्धते प्रजां विन्दन्ते प्रजावन्तो
भवन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्वधते सुवर्गस्य
लोकस्यानुख्यात्यै पृथ्व्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि
पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति
चतुर्विंशो भवति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री (२०)

गायत्रम्ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियामेव ब्रह्मवर्चसे प्रति तिष्ठन्ति
 चतुश्चत्वारिंशो भवति चतुश्चत्वारिंशदक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं
 त्रिष्टुत्रिष्टुभ्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्यष्टाचत्वारिंशो भवत्यष्टाचत्वारिंशदक्षरा
 जगती जागताः पशवो जगत्यामेव पशुषु प्रति तिष्ठन्त्येकादशरात्रो
 भवति पञ्च वा ऋतव आर्तवाः पञ्चर्तुष्वेवार्तवेषु संवत्सरे प्रतिष्ठाय
 प्रजामव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतः प्रजायै परिगृहीत्यै॥ (२१)

तस्माद्गायत्र्येकात्रपञ्चाशच्च॥

[६]

ऐन्द्रवायवाग्राङ्गृहीयाद्यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाः कल्पेरन्निति
 यज्ञस्य वै कृप्तिमनु प्रजाः कल्पन्ते यज्ञस्याकृप्तिमनु न
 कल्पन्ते यथापूर्वमेव प्रजाः कल्पयति न ज्यायांसं
 कनीयानतिं कामत्यैन्द्रवायवाग्राङ्गृहीयादामयाविनः प्राणेन
 वा एष व्यृध्यते यस्यामयति प्राण ऐन्द्रवायवः प्राणेनैवैनं
 समर्धयति मैत्रावरुणाग्राङ्गृहीरन् येषां दीक्षितानां प्रमीयेत (२२)

प्राणापानाभ्यां वा एते व्यृध्यन्ते येषां दीक्षितानां प्रमीयंते
 प्राणापानौ मित्रावरुणौ प्राणापानावेव मुखतः परि हरन्त
 आश्विनाग्राङ्गृहीतानुजावरौऽश्विनौ वै देवानामानुजावरौ पश्चेवाग्रं
 पर्येतामश्विनावेतस्य देवता य आनुजावरस्तावेवैनमग्रं परि णयतः
 शुक्राग्राङ्गृहीत गतश्रीः प्रतिष्ठाकामोऽसौ वा आदित्यः शुक्र
 एषोऽन्तोऽन्तम्मनुष्यः (२३)

श्रियै गत्वा नि वर्ततेऽन्तादेवान्तमा रभते न ततः

पापीयान्भवति मन्थ्यग्रान्गृहीताभिचरन्त्रार्तपात्रं वा एतद्यन्मन्थिपात्रम्
 ग्राहयति ताजगार्तिमार्च्छत्याग्रयुणाग्रान्गृहीत यस्य पिता पितामहः
 पुण्यः स्यादथ तत्र प्राप्नुयाद्वाचा वा एष इन्द्रियेण व्यध्यते यस्य
 पिता पितामहः पुण्यः (२४)

भवत्यथ तत्र प्राप्त्युर इवैतद्यज्ञस्य वागिव यदाग्रयणो
 वाचैवैनमिन्द्रियेण समर्धयति न ततः पापीयान्भवत्युक्थ्याग्रान्गृहीताभि
 सर्वेषां वा एतत्पात्राणामिन्द्रियं यदुक्थ्यपात्रं सर्वेणैवैनमिन्द्रियेणाति
 प्र युङ्क्ते सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य इति पुरोरुचं कुर्याद्वाग्वै (२५)

सरस्वती वाचैवैनमति प्र युङ्क्ते मा त्वत्क्षेत्राण्यरणानि
 गन्मेत्याह मृत्योर्वै क्षेत्राण्यरणानि तेनैव मृत्योः क्षेत्राणि न
 गच्छति पूर्णान्ग्रहान्गृहीयादामयाविनः प्राणान् वा एतस्य
 शुगृच्छति यस्यामयति प्राणा ग्रहाः प्राणानेवास्य शुचो मुञ्चत्युत
 यदीतासुर्भवति जीवत्येव पूर्णान्ग्रहान्गृहीयाद्यर्हि पर्जन्यो न
 वर्षेत्प्राणान् वा एतर्हि प्रजानां शुगृच्छति यर्हि पर्जन्यो न
 वर्षति प्राणा ग्रहाः प्राणानेव प्रजानां शुचो मुञ्चति ताजक्प्र
 वर्षति॥ (२६)

प्रमीयंत मनुष्यं ऋध्यते यस्य पिता पितामहः पुण्यो वाग्वा एव पूर्णान्ग्रहान्यञ्जविंशतिश्च॥ [७]

गायत्रो वा ऐन्द्रवायवो गायत्रम्प्रायणीयमहस्तस्मात्प्रायणीये-
 ऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रैष्टुभं

द्वितीयमहस्तस्माद्वितीयेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति
जागतो वा आग्रयणो जागतं तृतीयमहस्तस्मात्तृतीयेऽहन्नाग्रयणो
गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णात्येतद्वै (२७)

यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यदाग्रयणः श्वो गृह्यते यत्रैव
यज्ञमदृशन्तत एवैनं पुनः प्र युङ्क्ते जगन्मुखो वै द्वितीयस्त्रिरात्रो
जागत आग्रयणो यच्चतुर्थेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते राथन्तरो वा ऐन्द्रवायवो
राथन्तरं पञ्चममहस्तस्मात्पञ्चमेऽहन् (२८)

ऐन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति बारहतो वै शुक्रो
बारहतः षष्ठमहस्तस्मात्षष्ठेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्येतद्वै द्वितीयं यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यच्छुक्रः श्वो
गृह्यते यत्रैव यज्ञमदृशन्तत एवैनं पुनः प्र युङ्क्ते त्रिष्टुङ्मुखो वै
तृतीयस्त्रिरात्रस्त्रैष्टुभः (२९)

शुक्रो यत्सप्तमेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते वाग्वा आग्रयणो
वागष्टममहस्तस्मादष्टमेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णाति प्राणो वा ऐन्द्रवायवः प्राणो नवममहस्तस्मान्नवमे-
ऽहन्नेन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णात्येतत् (३०)

वै तृतीयं यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यदैन्द्रवायवः

श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदृशन्तत एवैनं पुनः प्र युङ्क्तेऽथो
स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते पथो वा एतेऽध्यपथेन यन्ति
यैऽन्येनैन्द्रवायवात्प्रतिपद्यन्तेऽन्तः खलु वा एष यज्ञस्य
यदृशममहर्दशमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते यज्ञस्य (३१)

एवान्तं गृत्वापथात्पन्थामपि यन्त्यथो यथा वर्हीयसा प्रतिसारं
वहन्ति तादृगेव तच्छन्दाऽस्यन्योन्यस्य लोकमभ्यध्यायन्तान्येतेनैव
देवा व्यवाहयन्नैन्द्रवायवस्य वा एतदायतनं यच्चतुर्थमहस्तस्मिन्नाग्रयणो
गृह्यते तस्मादाग्रयणस्यायतने नवमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते शुक्रस्य
वा एतदायतनं यत्पञ्चमम् (३२)

अहस्तस्मिन्नैन्द्रवायवो गृह्यते तस्मादनैन्द्रवायवस्यायतने
सप्तमेऽहच्छुक्रो गृह्यत आग्रयणस्य वा एतदायतनं यत्षष्ठमहस्तस्मिन्
गृह्यते तस्माच्छुक्रस्यायतनेऽष्टमेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते छन्दाऽस्येव
तद्वि वाहयति प्र वस्यसो विवाहमाप्नोति य एवं वेदार्थो देवताभ्य
एव यज्ञे संविदं दधाति तस्मादिदमन्योन्यस्मै ददाति॥ (३३)

एतद्वै पञ्चमेऽहन्नैष्ठिके एतद्गृह्यते यज्ञस्य पञ्चममन्यस्मा एकंश्च॥ [८]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं द्वादशरात्रमपश्यत्तमाहरं
ततो वै स प्राजायत् यः कामयेत् प्र जायेयेति स द्वादशरात्रेण
यजेत् प्रैव जायते ब्रह्मवादिनो वदन्त्यग्निष्टोमप्रायणा यज्ञा अथ
कस्मादतिरात्रः पूर्वः प्र युज्यत इति चक्षुषी वा एते यज्ञस्य
यदतिरात्रौ कनीनिके अग्निष्टोमौ यत् (३४)

अग्निष्टोमं पूर्वं प्रयुञ्जीरन्बहिर्धा कनीनिके दध्युस्तस्मादतिरात्रः
 पूर्वः प्रयुज्यते चक्षुषी एव यज्ञे धित्वा मध्यतः कनीनिके प्रति दधति
 यो वै गायत्रीं ज्योतिःपक्षां वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकमेति
 यावग्निष्टोमौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टाबुक्थ्याः स आत्मैषा वै गायत्री
 ज्योतिःपक्षा य एवं वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकम् (३५)

एति प्रजापतिर्वा एष द्वादशधा विहितो यद्वादशरात्रो
 यावतिरात्रौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टाबुक्थ्याः स आत्मा प्रजा-
 पतिर्वावैष सन्धस्द्ध वै सत्रेण स्पृणोति प्राणा वै सत्प्राणानेव
 स्पृणोति सर्वासां वा एते प्रजानां प्राणैरासते ये सत्रमासते
 तस्मात्पृच्छन्ति किमेते सत्रिण इति प्रियः प्रजानामुत्थितो भवति
 य एवं वेद॥ (३६)

अग्निष्टोमौ यत्सुवर्गलोकं प्रियः प्रजानां पञ्च च॥ [९]

न वा एषोऽन्यतो वैश्वानरः सुवर्गाय लोकाय प्राभवदूर्ध्वो ह वा
 एष आतत आसीत्ते देवा एतं वैश्वानरं पर्योहन्त्सुवर्गस्य लोकस्य
 प्रभूत्या ऋतवो वा एतेन प्रजापतिमयाजयन्तेष्वाम्नोदधि तदुधोति
 ह वा ऋत्विक्षु य एवं विद्वान्द्वादशाहेन यजते तस्मिन्नैच्छन्त स
 रसमहं वसन्ताय प्रायच्छत् (३७)

यवं ग्रीष्मायौषधीर्वरूषाभ्यो ब्रीहीञ्छुरदे माषतिलौ
 हेमन्तशिशिराभ्यान्तेनेन्द्रं प्रजापतिरयाजयत्ततो वा इन्द्र

इन्द्रोऽभवत्तस्मादाहुरानुजावरस्य यज्ञ इति स ह्येतेनाग्रेऽयं जतैष
ह वै कुणपमत्ति यः सत्रे प्रतिगृह्णाति पुरुषकुणपमंश्चकुणपङ्गौर्वा
अन्नं येन पात्रेणान्त्रम्बिभ्रति यत्तन्न निर्णेनिजति ततोऽधि (३८)

मलं जायत एकं एव यं जेतैको हि प्रजापतिराध्नोद्वादश
रात्रीर्दीक्षितः स्याद्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरः प्रजापतिः
प्रजापतिर्वैष एष ह त्वै जायते यस्तपसोऽधि जायते चतुर्धा वा
एतास्तिस्त्रस्तिस्त्रो रात्रयो यद्वादशोपसदो याः प्रथमा यज्ञं ताभिः
सम्भरति या द्वितीया यज्ञं ताभिरा रभते (३९)

यास्तृतीयाः पात्राणि ताभिर्निर्णेनित्ते याश्चतुर्थीरपि
ताभिरात्मानमन्तरतः शुन्धते यो वा अस्य पशुमत्ति मांसं
सोऽत्ति यः पुरोडाशमस्तिष्कं स यः परिवापं पुरीषं स
य आज्यमम्भानं स यः सोमं स्वेदं सोऽपि ह वा
अस्य शीर्षण्या निष्पदः प्रति गृह्णाति यो द्वादशाहे प्रतिगृह्णाति
तस्माद्वादशाहेन न याज्यमप्याप्मनो व्यावृत्त्यै॥ (४०)

अयच्छुद्धिं रभते द्वादशाहेन चत्वारि च॥ [१०]

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्यां स्वाहा त्रिभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः
स्वाहा पञ्चभ्यः स्वाहा षड्भ्यः स्वाहा सप्तभ्यः स्वाहाऽष्टाभ्यः
स्वाहा नवभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहैकादशभ्यः स्वाहा द्वादशभ्यः
स्वाहा त्रयोदशभ्यः स्वाहा चतुर्दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा
षोडशभ्यः स्वाहा सप्तदशभ्यः स्वाहाऽष्टादशभ्यः स्वाहैकान्न

वि॑श॒त्यै स्वाहा॒ नव॑वि॒श॒त्यै स्वा॒हैका॒न्न च॑त्वारि॒श॒ते स्वाहा॒
नव॑चत्वारि॒श॒ते स्वा॒हैका॒न्न ष॒ष्ठ्यै स्वाहा॒ नव॑ष॒ष्ठ्यै स्वा॒हैका॒न्नाशी॒त्यै
स्वाहा॒ नवा॑शी॒त्यै स्वा॒हैका॒न्न श॒ताय॒ स्वाहा॑ श॒ताय॒ स्वाहा॒ द्वाभ्या॑
श॒ताभ्या॑ ५ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४१)

नव॑चत्वारि॒श॒ते स्वा॒हैका॒न्नैक॑वि॒श॒तिश्च॑॥ [११]

एक॑स्मै स्वाहा॑ त्रि॒भ्यः स्वाहा॑ प॒ञ्चभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒प्तभ्यः॑ स्वाहा॑
न॒वभ्यः॑ स्वा॒हैका॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ त्रयो॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ प॒ञ्चद॑शभ्यः
स्वाहा॑ स॒प्तद॑शभ्यः स्वा॒हैका॒न्न वि॑श॒त्यै स्वाहा॒ नव॑वि॒श॒त्यै
स्वा॒हैका॒न्न च॑त्वारि॒श॒ते स्वाहा॒ नव॑चत्वारि॒श॒ते स्वा॒हैका॒न्न ष॒ष्ठ्यै
स्वाहा॒ नव॑ष॒ष्ठ्यै स्वा॒हैका॒न्नाशी॒त्यै स्वाहा॒ नवा॑शी॒त्यै स्वा॒हैका॒न्न
श॒ताय॒ स्वाहा॑ श॒ताय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४२)

एक॑स्मै त्रि॒भ्यः प॒ञ्चा॒शत्॑॥ [१२]

द्वाभ्या॑ ५ स्वाहा॑ च॒तुर्भ्यः॑ स्वाहा॑ ष॒ड्भ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टा॒भ्यः स्वाहा॑
द॒शभ्यः॑ स्वाहा॑ द्वा॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ च॒तुर्द॑शभ्यः स्वाहा॑ षोड॒शभ्यः॑
स्वाहा॑ ऽष्टा॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ वि॑श॒त्यै स्वाहा॑ ऽष्टा॒न॒वत्यै॑ स्वाहा॑ श॒ताय॒
स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४३)

द्वाभ्या॑म॒ष्टा॒न॒वत्यै॑ ष॒ड्वि॒श॒तिः॑॥ [१३]

त्रि॒भ्यः स्वाहा॑ प॒ञ्चभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒प्तभ्यः॑ स्वाहा॑ न॒वभ्यः॑
स्वा॒हैका॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ त्रयो॒दश॑भ्यः स्वाहा॑ प॒ञ्चद॑शभ्यः स्वाहा॑

सप्तदशभ्यः स्वाहैकान्न विंशत्यै स्वाहा नवविंशत्यै स्वाहैकान्न
चत्वारिंशते स्वाहा नवचत्वारिंशते स्वाहैकान्न षष्ठ्यै स्वाहा
नवषष्ठ्यै स्वाहैकान्नाशीत्यै स्वाहा नवाशीत्यै स्वाहैकान्न शताय
स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४४)

त्रिभ्योऽष्टाचत्वारिंशत्॥ [१४]

चतुर्भ्यः स्वाहाऽष्टाभ्यः स्वाहा द्वादशभ्यः स्वाहा षोडशभ्यः
स्वाहा विंशत्यै स्वाहा षण्णवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै
स्वाहा॥ (४५)

चतुर्भ्यः षण्णवत्यै षोडश॥ [१५]

पञ्चभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा विंशत्यै
स्वाहा पञ्चनवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४६)

पञ्चभ्यः प्रञ्चनवत्यै चतुर्दश॥ [१६]

दशभ्यः स्वाहा विंशत्यै स्वाहा त्रिंशते स्वाहा चत्वारिंशते
स्वाहा पञ्चाशते स्वाहा षष्ठ्यै स्वाहा सप्तत्यै स्वाहाऽशीत्यै स्वाहा
नवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४७)

दशभ्यो द्वाविंशतिः॥ [१७]

विंशत्यै स्वाहा चत्वारिंशते स्वाहा षष्ठ्यै स्वाहाऽशीत्यै
स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४८)

विंशत्यै द्वादश॥ [१८]

पञ्चाशते स्वाहा शताय स्वाहा द्वाभ्यां शताभ्यां स्वाहा
त्रिभ्यः शतेभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः शतेभ्यः स्वाहा पञ्चभ्यः शतेभ्यः
स्वाहा षड्भ्यः शतेभ्यः स्वाहा सप्तभ्यः शतेभ्यः स्वाहा ऽष्टाभ्यः
शतेभ्यः स्वाहा नवभ्यः शतेभ्यः स्वाहा सहस्राय स्वाहा सर्वस्मै
स्वाहा॥ (४९)

पञ्चाशते द्वात्रिंशत्॥ [१९]

शताय स्वाहा सहस्राय स्वाहा ऽयुताय स्वाहा नियुताय
स्वाहा प्रयुताय स्वाहा ऽर्बुदाय स्वाहा न्यर्बुदाय स्वाहा समुद्राय
स्वाहा मध्याय स्वाहा ऽन्ताय स्वाहा परार्धाय स्वाहोषसे स्वाहा
व्युष्ट्यै स्वाहोदेष्यते स्वाहोद्यते स्वाहोदिताय स्वाहा सुवर्गाय
स्वाहा लोकाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (५०)

शतायाष्टात्रिंशत्॥ [२०]

प्रजवं ब्रह्मवादिनः किमेष वा आस आदित्या उभयोः प्रजापतिरन्वायन्निन्द्रो वै सृष्टिन्द्रो वै शिथिलः
प्रजापतिरकामयतान्नादः सा विराडसावादित्या ऽर्वाङ्मृतमा मे ऽग्निना स्वाहाधिन्दृष्ट्या ऽञ्ज्येताय कृष्णायौपधीभ्यो
वनस्पतिभ्यो विंशतिः॥ [२१]

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

प्रजवं वा एतेन यन्ति यदशममहः पापावहीयं वा एतेन भवन्ति
यदशममहुर्यो वै प्रजवं यतामपथेन प्रतिपद्यते यः स्थाणुः हन्ति
यो भ्रेषं न्येति स हीयते स यो वै दशमेऽहन्नविवाक्य उपहन्यते
स हीयते तस्मै य उपहताय व्याह तमेवान्वारभ्य समश्नुतेऽथ
यो व्याह सः (१)

हीयते तस्मादशमेऽहन्नविवाक्य उपहताय न व्युच्यमथो
खल्वाहुर्यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं लोकमायन् यज्ञस्य
व्युद्धेनासुरान्पराभावयन्निति यत्खलु वै यज्ञस्य समृद्धं
तद्यजमानस्य यद्वृद्धं तद्भातृव्यस्य स यो वै दशमेऽहन्नविवाक्य
उपहन्यते स एवाति रेचयति ते ये बाह्या दशीकवः (२)

स्युस्ते वि ब्रूयुर्यदि तत्र न विन्देयुरन्तःसदसाद्व्युच्यं यदि
तत्र न विन्देयुर्गृहपतिना व्युच्यन्तद्व्युच्यमेवाथ वा एतत्सर्पराज्ञियां
ऋग्भिः स्तुवन्तीयं वै सर्पतो राज्ञी यद्वा अस्यां किं चार्चन्ति
यदानृचुस्तेनेयः सर्पराज्ञी ते यदेव किं च वाचानृचुर्यदतो-
ऽध्यर्चितारः (३)

तदुभयमात्वावरुध्योत्तिष्ठामेति ताभिर्मनसा स्तुवते न वा
इमामंश्वरथो नाश्वतरीरथः सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनो वा इमाः

सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनः परिभवितुमथ ब्रह्म वदन्ति परिमिता
वा ऋचः परिमितानि सामानि परिमितानि यजूंष्यथैतस्यैवान्तो
नास्ति यद्ब्रह्म तत्प्रतिगृणत आ चक्षीत स प्रतिगुरः॥ (४)

व्याहु स दंशीकवोऽर्चितारः स एकञ्च॥ [१]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं द्वादशाहस्य प्रथमेनाहृत्विजां
यजमानो वृद्ध इति तेज इन्द्रियमिति किं द्वितीयेनेति
प्राणानन्नाद्यमिति किं तृतीयेनेति त्रीणिमाल्लोणकानिति किं
चतुर्थेनेति चतुष्पदः पशूनि किम्पञ्चमेनेति पञ्चाक्षराम्पङ्क्तिमिति
किं षष्ठेनेति षड्रतूनि किं सप्तमेनेति सप्तपदां
शक्करीमिति (५)

किमष्टमेनेत्यष्टाक्षरां गायत्रीमिति किं नवमेनेति
त्रिवृतं स्तोममिति किं दशमेनेति दशाक्षरां विराजमिति
किमेकादशेनेत्येकादशाक्षरां त्रिष्टुभमिति किं द्वादशेनेति
द्वादशाक्षरां जगतीमित्येतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति तदेषां
वृद्धे॥ (६)

शक्करीमित्येकचत्वारिंशच्च॥ [२]

एष वा आप्तो द्वादशाहो यत्रयोदशरात्रः समानं
ह्येतदह्यत्प्रायणीयंश्चोदयनीयंश्च त्र्यतिरात्रो भवति त्रय इमे
लोका एषां लोकानामास्यै प्राणो वै प्रथमोऽतिरात्रो व्यानो
द्वितीयोऽपानस्तृतीयः प्राणापानोदानेष्वेवान्नाद्ये प्रति तिष्ठन्ति

सर्वमायुर्यन्ति य एवं विद्वांसस्रयोदशरात्रमासते तदाहुर्वाग्वा
एषा वितता (७)

यद्वादशाहस्तां विच्छिन्द्यन्मध्यैऽतिरात्रं कुर्युरुपदासुका
गृहपतेर्वाख्यादुपरिष्ठाच्छन्दोमानाम्महाव्रतं कुर्वन्ति सन्ततामेव
वाचमव रुन्धतेऽनुपदासुका गृहपतेर्वाग्भवति पशवो वै छन्दोमा
अत्रम्महाव्रतं यदुपरिष्ठाच्छन्दोमानाम्महाव्रतं कुर्वन्ति पशुषु
चैवान्नाद्यै च प्रति तिष्ठन्ति॥ (८)

वितता त्रिचत्वारिंशच्च॥

[३]

आदित्या अकामयन्तोभयोर्लोकयोर्ऋध्रुयामेति त
एतं चतुर्दशरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै त
उभयोर्लोकयोरार्ध्वन्नस्मिंश्चामुष्मिंश्च य एवं विद्वांसश्चतुर्दशरात्रम
उभयोरेव लोकयोर्ऋध्रुवन्त्यस्मिंश्चामुष्मिंश्च चतुर्दशरात्रो भवति
सप्त ग्राम्या ओषधयः सप्तारण्या उभयोषामवरुद्ध्यै यत्पराचीनानि
पृष्ठानि (९)

भवन्त्यमुमेव तैर्लोकमभि जयन्ति यत्प्रतीचीनानि पृष्ठानि
भवन्तीममेव तैर्लोकमभि जयन्ति त्रयस्त्रिंशौ मध्यतः स्तोमौ
भवतः साम्राज्यमेव गच्छन्त्यधिराजौ भवतोऽधिराजा एव
समानानां भवन्त्यतिरात्रावभितौ भवतः परिगृहीत्यै॥ (१०)

पृष्ठानि चतुस्त्रिंशच्च॥

[४]

प्रजापतिः सुवर्गं लोकमैतत् देवा अन्वायन्तानादित्याश्च
 पशवश्चान्वायन्ते देवा अब्रुवन् यान्पशून्पार्जीविष्म त इमे-
 ऽन्वाग्मन्निति तेभ्य एतं चतुर्दशरात्रमप्रत्यौहन्त आदित्याः पृष्ठैः
 सुवर्गं लोकमारोहन्त्र्यहाभ्यामस्मिँल्लोके पशून्प्रत्यौहन्पृष्ठैरादित्या
 अमुष्मिँल्लोक आर्ध्ववन्त्र्यहाभ्यामस्मिन् (११)

लोके पशवो य एवं विद्वांसश्चतुर्दशरात्रमासन्त उभयोरेव
 लोकयोर्ऋध्रुवन्त्यस्मिँश्चामुष्मिँश्च पृष्ठैरेवामुष्मिँल्लोक ऋध्रुवन्ति
 त्र्यहाभ्यामस्मिँल्लोके ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव
 ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति
 यदन्यतः पृष्ठानि स्युर्विविधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति
 सविवधत्वाय (१२)

ओजो वै वीर्यं पृष्ठान्योज एव वीर्यम्मध्यतो दधते
 बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो
 अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव
 सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
 ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या
 अथो प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति चतुर्दशैतास्तासां
 या दश दशाक्षरा विराडन्न विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते
 याश्चतस्रश्चतस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो भवतः

परिगृहीत्यै॥ (१३)

आर्ध्ववज्रहान्यामस्मिन्सर्वविधत्वाय प्रतिष्ठित्या एकत्रिंशच्च॥ [५]

इन्द्रो वै सदृङ्देवताभिरासीत्स न व्यावृतमगच्छत्स प्रजा-
पतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रम्प्रायच्छत्तमाहरत् तेनायजत्
ततो वै सोऽन्याभिर्देवताभिर्यवृतमगच्छद्य एवं विद्वांसः
पञ्चदशरात्रमासते व्यावृतमेव पाप्मना भ्रातृव्येण गच्छन्ति
ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षम् (१४)

गौरसावायुरेष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं
यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते
पशूच्छन्दोमैरोजो वा वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव
वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति पञ्चदशरात्रो भवति पञ्चदशो वज्रो
वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र हरन्त्यतिरात्रावभितौ भवत इन्द्रियस्य
परिगृहीत्यै॥ (१५)

अन्तरिक्षमिन्द्रियस्यैकञ्च॥ [६]

इन्द्रो वै शिथिल इवाप्रतिष्ठित आसीत्सोऽसुरेभ्यो-
ऽबिभेत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रं वज्रं प्रायच्छत्
तेनासुरान्पराभाव्य विजित्य श्रियमगच्छदग्निष्टुता पाप्मानं
निरदहत पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत्त य एवं
विद्वांसः पञ्चदशरात्रमासते भ्रातृव्यानेव पराभाव्य विजित्य श्रियं

गच्छन्त्यग्निष्टुतां पाप्मानं निः (१६)

दहन्ते पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्दधत एता
एव पञ्चव्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य रात्रयोऽर्धमासशः संवत्सर
आप्यते संवत्सरम्पशवोऽनु प्र जायन्ते तस्मात्पञ्चव्या एता एव
सुवर्ग्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य रात्रयोऽर्धमासशः संवत्सर
आप्यते संवत्सरः सुवर्गो लोकस्तस्मात्सुवर्ग्या ज्योतिर्गौरायुरिति
त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षम् (१७)

गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि
स्युर्विविधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवधत्वायौजो वै वीर्यं
पृष्ठान्योज एव वीर्यमध्यतो दधते बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव
रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै
यज्ञस्याञ्जसार्यनी स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकम् (१८)

यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये पराचीनानि
पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या
उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति पञ्चदशैतास्तासां या दश दशाक्षरा
विराडन्न विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते याः पञ्च पञ्च दिशो दिक्ष्वेव
प्रति तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो भवत इन्द्रियस्य वीर्यस्य प्रजायै पशूनां
परिगृहीत्यै॥ (१९)

गच्छन्त्यग्निष्टतां पाप्मानन्निरन्तरिक्षं लोकं प्रजायै द्वे च॥ [७]

प्रजापतिरकामयतान्नादः स्यामिति स एत९ सप्तदशरात्रमपश्यत्
ततो वै सौ॥ उन्नादो॥ भवद्य एवं विद्वा९सः सप्तदशरात्रमासते॥ उन्नादा
एव भवन्ति पञ्चाहो भवति पञ्च वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव
संवत्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव
रुन्धते॥ सत्रं वा एतत् (२०)

यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव
रुन्धते पशूच्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव
वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति सप्तदशरात्रो भवति सप्तदशः प्रजापतिः
प्रजापतेरास्या अतिरात्रावभितो भवतो॥ उन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै॥ (२१)

एतत्सत्रि९श्च॥ [८]

सा विराङ्गिक्रम्यातिष्ठद्ब्रह्मणा देवेष्वन्नेनासुरेषु ते देवा
अकामयन्तोभय९ सं वृञ्जीमहि ब्रह्म चान्नं चेति त एता
वि९शति९ रात्रीरपश्यन्ततो वै त उभय९ समंवृञ्जत ब्रह्म चान्नं
च ब्रह्मवर्चसिनो॥ उन्नादा अभवन् य एवं विद्वा९स एता आसंत
उभयमेव सं वृञ्जते ब्रह्म चान्नं च (२२)

ब्रह्मवर्चसिनो॥ उन्नादा भवन्ति द्वे वा एते विराजौ तयोरेव नाना
प्रति तिष्ठन्ति वि९शो वै पुरुषो दश हस्त्या अङ्गुलयो दश पद्या
यावानेव पुरुषस्तमाप्सोत्तिष्ठन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा भवन्तीयं

वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं
त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव सुवर्गम् (२३)

लोकमभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि स्युर्विविधः स्यान्मध्ये
पृष्ठानि भवन्ति सविवधत्वायौजो वै वीर्यं पृष्ठान्योज एव
वीर्यमध्यतो दधते बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ
बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै
यज्ञस्याञ्जसायनी स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो
वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति
प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्
ऋद्धोत्तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो भवतो ब्रह्मवर्चसस्यान्नाद्यस्य
परिगृहीत्यै॥ (२४)

वृञ्जते ब्रह्म चान्नञ्च सुवर्गमेते सुवर्गत्रयोविंशतिश्च॥ [९]

असावादित्योऽस्मिँल्लोक आसीत्तं देवाः पृष्ठैः परिगृह्य
सुवर्गं लोकमगमयन्परैरवस्तात्पर्यगृह्णन्दिवाकीर्त्येन सुवर्गे
लोके प्रत्यस्थापयन्परैः परस्तात्पर्यगृह्णन्पृष्ठैरुपावारोहन्त्यस वा
असावादित्योऽमुष्मिँलोके परैरुभयतः परिगृहीतो यत्पृष्ठानि
भवन्ति सुवर्गमेव तैर्लोकं यजमाना यन्ति परैरवस्तात्परि गृह्णन्ति
दिवाकीर्त्येन (२५)

सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्ति परैः परस्तात्परिं गृह्णन्ति
 पृष्ठैरुपावरोहन्ति यत्परे परस्तान्न स्युः परांश्च सुवर्गाल्लोकान्निष्पद्येरन्
 यदवस्तान्न स्युः प्रजा निर्दहेयुरभितो दिवाकीर्त्यं परःसामानो
 भवन्ति सुवर्ग एवैनां लोक उभयतः परिं गृह्णन्ति यजमाना
 वै दिवाकीर्त्यं संवत्सरः परःसामानोऽभितो दिवाकीर्त्यं परः
 सामानो भवन्ति संवत्सर एवोभयतः (२६)

प्रति तिष्ठन्ति पृष्ठं वै दिवाकीर्त्यं म्याश्वे परःसामानोऽभितो
 दिवाकीर्त्यं परःसामानो भवन्ति तस्मादभितः पृष्ठम्याश्वे भूयिष्ठा
 ग्रहा गृह्यन्ते भूयिष्ठं शस्यते यज्ञस्यैव तन्मध्यतो ग्रन्थं
 ग्रन्थन्त्यविस्रंसाय सप्त गृह्यन्ते सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः
 प्राणानेव यजमानेषु दधति यत्पराचीनानि पृष्ठानि भवन्त्यमुमेव
 तैर्लोकमभ्यारोहन्ति यदिमं लोकं न (२७)

प्रत्यवरोहेयुरुद्धा माद्यैर्युयजमानाः प्र वा मीयेरन्
 यत्प्रतीचीनानि पृष्ठानि भवन्तीममेव तैर्लोकमप्रत्यवरोहन्त्यथो
 अस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठन्त्यनुन्मादायेन्द्रो वा अप्रतिष्ठित
 आसीत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशतिरात्रमप्रायच्छत्तमाह
 ततो वै स प्रत्यतिष्ठद्ये बहुयाजिनोऽप्रतिष्ठिताः (२८)

स्युस्त एकविंशतिरात्रमासीरन्द्वादश मासाः पञ्चर्तवस्त्रय
 इमे लोका असावादित्य एकविंश एतावन्तो वै देवलोकास्तेष्वेव

यथापूर्वं प्रति तिष्ठन्त्यसावादित्यो न व्यरोचत स प्रजा-
 पतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशतिरात्रमप्रायच्छुत्तमाहरत्तेनायजत
 ततो वै सौऽरोचत य एवं विद्वांस एकविंशतिरात्रमासते
 रोचन्त एवैकविंशतिरात्रो भवति रुग्वा एकविंशो रुचमेव
 गच्छन्त्यथो प्रतिष्ठामेव प्रतिष्ठा ह्येकविंशोऽतिरात्रावभितो
 भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (२९)

गृह्णन्ति दिवाकीर्त्यैनेवोभयतो नाप्रतिष्ठिता आसन्त एकविंशतिश्च॥ [१०]

अर्वाङ्घ्रिज्ञः सं क्रामत्वमुष्मादधि मामभि। ऋषीणां यः
 पुरोहितः। निर्देवं निर्वीरं कृत्वा विष्कन्धं तस्मिन् हीयतां यो-
 ऽस्मान्द्वेष्टि। शरीरं यज्ञशमलं कुसीदं तस्मिन्त्सीदतु योऽस्मान्द्वेष्टि।
 यज्ञं यज्ञस्य यत्तेजस्तेन सं क्राम मामभि। ब्राह्मणानृत्विजो देवान्
 यज्ञस्य तपसा ते सवाहमा हुवे। इष्टेन पक्रमुप (३०)

ते हुवे सवाहम्। सन्ते वृञ्जे सुकृतं सं प्रजां पशून्।
 प्रैषान्त्सामिधेनीराधारावाज्यभागावाश्रुतम्प्रत्याश्रुतमा शृणामि ते।
 प्रयाजानूयाजान्त्स्विष्टकृतमिडामाशिष आ वृञ्जे सुवः। अग्निनेन्द्रेण
 सोमेन सरस्वत्या विष्णुना देवताभिः। याज्यानुवाक्याभ्यामुप
 ते हुवे स्वाहं यज्ञमा ददे ते वर्षद्वृतम्। स्तुतं शस्त्रम्प्रतिगरं
 ग्रहमिडामाशिषः (३१)

आ वृञ्जे सुवः। पत्नीसंयाजानुप ते हुवे सवाहं संमिष्टयजुरा

देदे तव। पशून्त्सुतं पुरोडाशान्त्सवनान्योत यज्ञम्। देवान्त्सेन्द्रानुप
ते हुवे सवाहमग्निमुखान्त्सोमवतो ये च विश्वे॥ (३२)

उप ग्रहमिडामाशिषो द्वात्रिंशच्च॥ [११]

भूतम्भव्यम्भविष्यद्वषट्स्वाहा नम ऋक्साम यजुर्वषट्स्वाहा
नमो गायत्री त्रिष्टुजगती वषट्स्वाहा नमः पृथिव्यन्तरिक्षं द्यौर्वषट्-
स्वाहा नमोऽग्निर्वायुः सूर्यो वषट्स्वाहा नमः प्राणो व्यानोऽपानो
वषट्स्वाहा नमोऽन्नं कृषिर्वृष्टिर्वषट्स्वाहा नमः पिता पुत्रः पौत्रो
वषट्स्वाहा नमो भूर्भुवःसुवर्वषट्स्वाहा नमः॥ (३३)

भुवंश्चत्वारि च॥ [१२]

आ मे गृहा भवं त्वा प्रजा म आ मां यज्ञो विशतु वीर्यावान्।
आपो देवीर्यज्ञिया मा विशन्तु सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ
मे ग्रहो भवत्वा पुरोरुखस्तुतशस्त्रे मा विशतां समीचीं। आदित्या
रुद्रा वसवो मे सदस्याः सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ
माग्निष्टोमो विशतूक्यश्चातिरात्रो मा विशत्वापिशर्वरः। तिरोअहिया
मा सुहता आ विशन्तु सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्॥ (३४)

अग्निष्टोमो विशत्वष्टादश च॥ [१३]

अग्निना तपोऽन्वभवद्वाचा ब्रह्म मणिना रूपाणीन्द्रेण देवान्
वातेन प्राणान्सूर्येण द्याश्चन्द्रमसा नक्षत्राणि यमेन पितृत्राज्ञां

मनुष्यान्फलेन॑ नादेयान॑जगरेण॑ सर्पान्व्याघ्रेणार्ण्यान्पशूञ्छेनेन॑
पतत्रिणो॑ वृष्णाश्वानृषभेण॑ गा वस्तेना॑जा वृष्णिनावी॑र्त्रीहिणान्नानि॑
यवेनौषधी॑र्न्यग्रोधेन॑ वनस्पती॑नुदुम्बरेणोर्जं॑ गायत्रिया॑ छन्दांसि॑
त्रिवृता॑ स्तोमान्ब्राह्मणेन॑ वाचम्॥ (३५)

ब्राह्मणेनैकञ्च॥

[१४]

स्वाहा॒धिमा॑धी॒ताय॑ स्वाहा॒ स्वाहा॑धी॒तम्मन॑से स्वाहा॒ स्वाहा॑
मनः॑ प्र॒जाप॑तये स्वाहा॒ काय॑ स्वाहा॒ कस्मै॑ स्वाहा॑ क॒तमस्मै॑
स्वाहा॑दि॒त्यै स्वाहा॑दि॒त्यै मह्यै॑ स्वाहा॑दि॒त्यै सुमृ॑डी॒कायै॑ स्वाहा॑
सर॑स्वत्यै स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै बृ॒हत्यै॑ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै पाव॒कायै॑
स्वाहा॑ पू॒ष्णे स्वाहा॑ पू॒ष्णे प्र॑प॒थ्याय॑ स्वाहा॑ पू॒ष्णे न॒रन्धि॑षाय॑
स्वाहा॑ त्वष्ट्रे॑ स्वाहा॑ त्वष्ट्रे॑ तुरी॒पाय॑ स्वाहा॑ त्वष्ट्रे॑ पुरु॒रूपाय॑ स्वाहा॑
विष्ण॑वे स्वाहा॒ विष्ण॑वे नि॒खुर्य॑पाय॑ स्वाहा॒ विष्ण॑वे नि॒भूय॑पाय॑
स्वाहा॑ सर्व॒स्मै स्वाहा॑॥ (३६)

पुरु॒रूपाय॑ स्वाहा॒ दशं॑ च॥

[१५]

द॒द्भ्यः स्वाहा॒ हनू॑भ्या॒ऽ स्वाहा॑ष्टा॒भ्या॒ऽ स्वाहा॒ मुखा॑य॑ स्वाहा॒
नासि॑काभ्या॒ऽ स्वाहा॑क्षी॒भ्या॒ऽ स्वाहा॒ कर्णा॑भ्या॒ऽ स्वाहा॑ पार॒
इ॒क्षवो॑ऽवार्ये॒भ्यः प॑क्ष्म॒भ्यः स्वाहा॑वार॒ इ॒क्षवः॑ पा॒र्ये॒भ्यः प॑क्ष्म॒भ्यः
स्वाहा॑ शी॒र्ष्णे स्वाहा॑ भ्रू॒भ्या॒ऽ स्वाहा॑ ल॒लाटा॑य॑ स्वाहा॑ मूर्ध्ने॑

स्वाहा मस्तिष्काय स्वाहा केशेभ्यः स्वाहा वहाय स्वाहा ग्रीवाभ्यः
स्वाहा स्कन्धेभ्यः स्वाहा कीकसाभ्यः स्वाहा पृष्ठीभ्यः स्वाहा
पाजस्याय स्वाहा पार्श्वभ्याः स्वाहा (३७)

अ०साभ्याः स्वाहा दोषभ्याः स्वाहा बाहुभ्याः स्वाहा
जङ्घाभ्याः स्वाहा श्रोणीभ्याः स्वाहोरुभ्याः स्वाहाष्ठीवज्याः
स्वाहा जङ्घाभ्याः स्वाहा भसदे स्वाहा शिखण्डेभ्यः स्वाहा
वालधानाय स्वाहाण्डाभ्याः स्वाहा शेपाय स्वाहा रेतसे स्वाहा
प्रजाभ्यः स्वाहा प्रजननाय स्वाहा पुद्भ्यः स्वाहा शफेभ्यः स्वाहा
लोमभ्यः स्वाहा त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा मा०साय स्वाहा
स्नावभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहा मङ्गभ्यः स्वाहाङ्गेभ्यः स्वाहात्मने
स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (३८)

पार्श्वभ्याः स्वाहा मङ्गभ्यः स्वाहा षड्॥ [१६]

अ०येताय स्वाहाञ्जिसक्थाय स्वाहा शितिपदे स्वाहा
शितिककुदे स्वाहा शितिरन्ध्राय स्वाहा शितिपृष्ठाय स्वाहा
शित्य०साय स्वाहा पुष्पकर्णाय स्वाहा शित्योष्ठाय स्वाहा
शितिभ्रवे स्वाहा शितिभसदे स्वाहा श्वेतानूकाशाय स्वाहाञ्जये
स्वाहा ललामाय स्वाहासितज्ञवे स्वाहा कृष्णैताय स्वाहा
रोहितैताय स्वाहारुणैताय स्वाहेदृशाय स्वाहा कीदृशाय स्वाहा
तादृशाय स्वाहा सदृशाय स्वाहा विसदृशाय स्वाहा सुसदृशाय

स्वाहा॑ रूपाय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (३९)

रूपाय॒ स्वाहा॑ द्वे च॑॥ [१७]

कृ॒ष्णाय॒ स्वाहा॑ श्वे॒ताय॒ स्वाहा॑ पि॒शङ्गाय॒ स्वाहा॑ सा॒रङ्गाय॒
स्वाहा॑रू॒णाय॒ स्वाहा॑ गौ॒राय॒ स्वाहा॑ ब॒भ्रवे॒ स्वाहा॑ नकु॒लाय॒ स्वाहा॑
रोहि॑ताय॒ स्वाहा॑ शो॒णाय॒ स्वाहा॑ श्या॒वाय॒ स्वाहा॑ श्या॒माय॒ स्वाहा॑
पा॒क॒लाय॒ स्वाहा॑ सु॒रूपाय॒ स्वाहा॑नु॒रूपाय॒ स्वाहा॑ वि॒रूपाय॒ स्वाहा॑
स॒रूपाय॒ स्वाहा॑ प्र॒ति॒रूपाय॒ स्वाहा॑ श॒बलाय॒ स्वाहा॑ क॒म॒लाय॒
स्वाहा॑ पृ॒श्नये॒ स्वाहा॑ पृ॒श्जि॒स॒क्थाय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४०)

कृष्णाय॒ षट्त्वारि॑५शत्॥ [१८]

ओष॑धीभ्यः॒ स्वाहा॒ मूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ तूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ काण्डे॑भ्यः॒
स्वाहा॒ वल्शे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ पुष्पे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ फले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ गृही॑तेभ्यः॒
स्वाहा॒गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒व॑प॒त्रेभ्यः॒ स्वाहा॒ शया॑नेभ्यः॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै
स्वाहा॑॥ (४१)

ओषधीभ्यश्चतुर्वि॑५शतिः॥ [१९]

व॒न॒स्प॒तिभ्यः॒ स्वाहा॒ मूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ तूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒
स्क॒न्धोभ्यः॒ स्वाहा॒ शा॒खाभ्यः॒ स्वाहा॒ पर्णे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ पुष्पे॑भ्यः॒
स्वाहा॒ फले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒व॑प॒त्रेभ्यः॒
स्वाहा॒ शया॑नेभ्यः॒ स्वाहा॒ शि॒ष्टाय॒ स्वाहा॑ति॒शि॒ष्टाय॒ स्वाहा॑

परि॑शिष्टाय॒ स्वाहा॒ स॒शिष्टाय॒ स्वाहोच्छि॑ष्टाय॒ स्वाहा॑ रि॒क्ताय॒
 स्वाहा॑रि॒क्ताय॒ स्वाहा॒ प्ररि॑क्ताय॒ स्वाहा॒ स॒रि॑क्ताय॒ स्वाहोद्वि॑क्ताय॒
 स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (४२)

व॒न॒स्पति॑भ्यः॒ स्कन्धो॑भ्यः॒ शि॒ष्टाय॑ रि॒क्ताय॒ षट्त्वारि॑शत्॥ [२०]

[प्र॒जवं॑ प्र॒जाप॑तिर्यद॒च्छन्दो॑मन्ते॒ हुवे॑ सवा॒हमोष॑धीभ्यो॒ द्विच॑त्वारि॑शत्॥४२॥ प्र॒जव॑स्मै॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥]

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

बृहस्पतिरकामयत् श्रन्मे देवा दधीरन्गच्छेयं पुरोधामिति स
एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत् ततो वै तस्मै श्रद्धेवा
अदधतागच्छत्पुरोधां य एवं विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते
श्रद्धेभ्यो मनुष्या दधते गच्छन्ति पुरोधां ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा
भवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुः (१)

इमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव
सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा
भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूच्छन्दोमैरोजो वै
वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति
बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव (२)

यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी
स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो
भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (३)

यथा वै मनुष्या एव देवा अग्रं आसन्तेऽकामयन्तावर्तिम्पाप्मानं
 दैवीं स॒सदं गच्छेमेति॑ त एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेना
 ततो वै तेऽवर्तिम्पाप्मानं मृत्युमपहत्य दैवीं स॒सदमगच्छन्
 य एवं विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासतेऽवर्तिमेव पाप्मानमपहत्य
 श्रियं गच्छन्ति श्रीरहि मनुष्यस्य (४)

दैवीं स॒सज्ज्योतिरतिरात्रो भवति॑ सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै
 पृष्ठ्यः षडहो भवति॑ षड्वा ऋतवः संवत्सरस्तम्मासा
 अर्धमासा ऋतवः प्रविश्य दैवीं स॒सदमगच्छन् य एवं
 विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते संवत्सरेव प्रविश्य वस्यसीं
 स॒सदं गच्छन्ति॑ त्रयस्त्रयस्त्रिंशा अवस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशाः
 परस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशैरेवोभयतोऽवर्तिम्पाप्मानमपहत्य दैवीं
 स॒सदममध्यतः॑ (५)

गच्छन्ति पृष्ठानि हि दैवीं स॒सज्जामि॑ वा एतत्कुर्वन्ति
 यत्रयस्त्रयस्त्रिंशा अन्वञ्चो मध्येऽनिरुक्तो भवति तेनाजाम्यूर्ध्वानि
 पृष्ठानि भवन्त्यूर्ध्वाश्छन्दोमा उभाभ्यां रूपाभ्यां सुवर्गं लोकं
 यन्त्यसत्रं वा एतद्यदछन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता
 एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवः (६)

छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशा
 अवस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशाः परस्तान्मध्ये पृष्ठान्युरो वै

त्रयस्त्रिंश आत्मा पृष्ठान्यात्मन एव तद्यजमानाः शर्म नहन्ते-
 ऽनात्यै बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव
 यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती
 ताभ्यामेव (७)

सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
 ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
 प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति त्रिवृतोऽधि त्रिवृतमुप
 यन्ति स्तोमानां सम्पत्त्यै प्रभवाय ज्योतिरग्निष्टोमो भवत्ययं
 वाव स क्षयोऽस्मादेव तेन क्षयान्न यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
 एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
 गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो
 भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (८)

मुन्युष्यस्य मध्यतः पशवस्ताभ्यामेव संवत्सरश्चतुर्विंशतिश्च॥ [२]

ऋक्षा वा इयमलोमकासीत्साकामयतौषधीभिर्वनस्पतिभिः प्र
 जायेयेति सैतास्त्रिंशतं रात्रीरपश्यत्ततो वा इयमौषधीभिर्वनस्पतिभिः
 प्राजायत ये प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्मैव
 जायन्ते प्रजयां पशुभिरियं वा अक्षुध्यत्सैतां विराजमपश्यत्तामात्मन्धि

वनस्पतीन्प्रजां पशून्तेनावर्धत सा जेमानम्महिमानमगच्छद्य
 एवं विद्वांस एता आसते विराजमेवात्मन्धित्वाऽन्नाद्यमव रुन्धते

वर्धन्ते प्रजयां पशुभिर्जमानम्महिमानं गच्छन्ति ज्योतिरतिरात्रो
भवति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै पृथ्व्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः
षट्पृष्ठानि पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव (१०)

प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति यज्ञस्य
सन्तत्या अथो प्रजापतिर्वै त्रयस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा रभन्ते
प्रतिष्ठित्यै त्रिणवो भवति विजित्या एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या
अथो रुचमेवात्मन्दधते त्रिवृदग्निष्टुद्धवति पाप्मानमेव तेन
निर्दहन्तेऽथो तेजो वै त्रिवृत्तेज एवात्मन्दधते पञ्चदश इन्द्रस्तोमो
भवतीन्द्रियमेवाव (११)

रुन्धते सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त
एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते चतुर्विंशो
भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः
संवत्सर एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो एष वै विषूवान् विषूवन्तो
भवन्ति य एवं विद्वांस एता आसते चतुर्विंशत्पृष्ठान्युप यन्ति
संवत्सर एव प्रतिष्ठाय (१२)

देवता अभ्यारोहन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति
त्रयस्त्रिंशद्वै देवता देवतास्वेव प्रति तिष्ठन्ति त्रिणवो भवतीमे वै
लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति द्वावेकविंशौ भवतः
प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते बहवः षोडशिनो भवन्ति
तस्माद्बहवः प्रजासु वृषाणो यदेते स्तोमा व्यतिषक्ता भवन्ति

तस्मादियमोषधीभिर्वनस्पतिभिर्व्यतिषक्ता (१३)

व्यतिषज्यन्ते प्रजयां पशुभिर्य एवं विद्वांस एता आसते-
ऽक्लृप्ता वा एते सुवर्गं लोकं यन्त्युच्चावचान् हि स्तोमानुपयन्ति
यदेत ऊर्ध्वाः क्लृप्ताः स्तोमा भवन्ति क्लृप्ता एव सुवर्गं लोकं
यन्त्युभयोरेभ्यो लोकयोः कल्पते त्रिंशदेतास्त्रिंशदक्षरा विराडन्न
विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य
परिगृहीत्यै॥ (१४)

ओषधीः संवत्सर एवाव प्रतिष्ठाय व्यतिषक्तैकान्नपञ्चाशच्च॥ [३]

प्रजापतिः सुवर्गं लोकमेतं देवा येनयेन छन्दसानु
प्रायुञ्जत तेन नाप्नुवन्त एता द्वात्रिंशत् रात्रीरपश्यन्
द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः स्वेनैव छन्दसा प्रजा-
पतिमात्स्वाभ्यारुह्य सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वांस एता
आसन्ते द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः
स्वेनैव छन्दसा प्रजापतिमात्स्वा श्रियं गच्छन्ति (१५)

श्रीरहि मनुष्यस्य सुवर्गो लोको द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टु
वाचमाप्नुवन्ति सर्वे वाचो वदितारो भवन्ति सर्वे हि
श्रियं गच्छन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा भवन्तीयं वाव
ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं
त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां

यन्ति (१६)

इयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव
प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं
लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये
पराचस्त्र्यहानुपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति द्वात्रिंशदेतास्तासां
यास्त्रिंशत्त्रिंशदक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते
ये द्वे अहोरात्रे एव ते उभाभ्यां रूपाभ्यां सुवर्गं लोकं
यन्त्यतिरात्रावभितो भवतः परिगृहीत्यै॥ (१७)

गच्छन्ति यन्ति त्रिंशदक्षरा द्वाविंशतिश्च॥ [४]

द्वे वाव देवसूत्रे द्वादशाहश्चैव त्रयस्त्रिंशदहश्च य एवं
विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते साक्षादेव देवता अभ्यारोहन्ति
यथा खलु वै श्रेयानभ्यारूढः कामयते तथा करोति
यद्यवविध्यति पापीयान्भवति यदि नावविध्यति सदृङ्घ्य
एवं विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा
वर्तन्तेऽहर्भाजो वा एता देवा अग्र आहरन् (१८)

अहरेकोऽभजताहरेकस्ताभिर्वै ते प्रबाहुगार्ध्वन् य एवं
विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते सर्व एव प्रबाहुगृध्वन्ति सर्वे
ग्रामणीयं प्राप्नुवन्ति पश्चाहा भवन्ति पश्च वा ऋतवः संवत्सर

ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ
यज्ञ यज्ञमेवाव रुन्धते त्रीण्यांश्चिनानि भवन्ति त्रय इमे लोका
एषु (१९)

एव लोकेषु प्रति तिष्ठन्त्यथो त्रीणि वै यज्ञस्यैन्द्रियाणि
तान्येवाव रुन्धते विश्वजिद्धवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धौ सर्वपृष्ठो भवति
सर्वस्याभिजित्यै वाग्वै द्वादशाहो यत्पुरस्ताद्द्वादशाहमुपेयुरनांतां
वाचमुपेयुरुपदासुकैषां वाख्यादुपरिष्ठाद्द्वादशाहमुप यन्त्याप्तामेव
वाचमुप यन्ति तस्मादुपरिष्ठाद्वाचा वदामोऽवान्तरम् (२०)

वै दशरात्रेण प्रजापतिः प्रजा असृजत यदशरात्रो
भवति प्रजा एव तद्यजमानाः सृजन्त एतां ह वा
उदङ्कः शौल्बायनः सत्रस्यर्द्धिमुवाच यदशरात्रो यदशरात्रो
भवति सत्रस्यर्द्धा अथो यदेव पूर्वेष्वहःसु विलोम क्रियते
तस्यैवैषा शान्तिर्द्व्यनीका वा एता रात्रयो यजमाना
विश्वजिह्वसहातिरात्रेण पूर्वाः षोडश सहातिरात्रेणोत्तराः षोडश
य एवं विद्वांसस्त्रयस्त्रिंशदहमासंत ऐषां द्व्यनीका प्रजा
जायतेऽतिरात्रावभितौ भवतः परिगृहीत्यै॥ (२१)

अहरत्रेष्वांतरं षोडश सह सप्तदश च॥ [५]

आदित्या अकामयन्त सुवर्गं लोकमियामेति ते
सुवर्गं लोकं न प्राजानन्त सुवर्गं लोकमायन्त एतां

षट्त्रिंशद्वात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते सुवर्गं
 लोकम्प्राजानन्त्सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वांसः
 षट्त्रिंशद्वात्रमासंते सुवर्गमेव लोकम्प्राजानन्ति सुवर्गं लोकं यन्ति
 ज्योतिरतिरात्रः (२२)

भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्वधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै
 षड्हा भवन्ति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठन्ति चत्वारो
 भवन्ति चतस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं
 यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते
 पशूच्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवंश्छन्दोमा ओजस्येव (२३)

वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति षट्त्रिंशद्वात्रो भवति षट्त्रिंशदक्षरा
 बृहती बारहताः पशवो बृहत्यैव पशूनव रुन्धते बृहती
 छन्दसाः स्वाराज्यमाश्नुताश्नुवते स्वाराज्यं य एवं विद्वांसः
 षट्त्रिंशद्वात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं यन्त्यतिरात्रावभितो भवतः
 सुवर्गस्य लोकस्य परिगृहीत्यै॥ (२४)

अतिरात्र ओजस्येव षट्त्रिंशच्च॥

[६]

वसिष्ठो हृतपुत्रोऽकामयत विन्देयं प्रजामभि सौदासान्भवेयमिति
 स एतमेकस्मान्नपश्चाशमपश्यत्तमाहरन्तेनायजत् ततो वै सोऽविन्दत
 प्रजामभि सौदासान्भवद्य एवं विद्वांसः एकस्मान्नपश्चाशमासंते
 विन्दन्ते प्रजामभि भ्रातृव्यान्भवन्ति त्रयस्त्रिवृतोऽग्निष्टोमा भवन्ति

वज्रस्यैव मुखं सः श्यन्ति दशं पञ्चदशा भवन्ति पञ्चदशो
वज्रः (२५)

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र हरन्ति षोडशिमदशममहर्भवति
वज्रं एव वीर्यं दधति द्वादशं सप्तदशा भवन्त्यन्नाद्यस्यावरुद्धा
अथो प्रैव तैर्जायन्ते पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि
पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रतिं तिष्ठन्ति
द्वादशैकविंशा भवन्ति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन् (२६)

दधते बहवः षोडशिनो भवन्ति विजित्यै षडांश्चिनानि भवन्ति
षड्वा ऋतवः ऋतुष्वेव प्रतिं तिष्ठन्त्यूनातिरिक्ता वा एता रात्रय
ऊनास्तद्यदेकस्यै न पञ्चाशदतिरिक्तास्तद्यद्भूयसीरष्टाचत्वारिंशत
ऊनाच्च खलु वा अतिरिक्ताच्च प्रजापतिः प्राजायत ये
प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्त्रैव जायन्ते
प्रजया पशुभिर्वैराजो वा एष यज्ञो यदेकस्मान्नपञ्चाशो य
एवं विद्वांसः एकस्मान्नपञ्चाशमासते विराजमेव गच्छन्त्यन्नादा
भवन्त्यतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै॥ (२७)

वज्रं आत्मन्प्रजया द्वाविंशतिश्च॥ [७]

संवत्सराय दीक्षिष्यमाणा एकाष्टकायां दीक्षेरन्नेषा वै
संवत्सरस्य पत्नी यदेकाष्टकैतस्यां वा एष एताः रात्रिं वसति
साक्षादेव संवत्सरमारभ्य दीक्षन्त आर्तं वा एते संवत्सरस्याभि

दीक्षन्ते॒ य ए॑काष्ट॒कायां॑ दीक्षन्ते॒ऽन्त॑नामानावृ॒तू भ॑वतो॒ व्य॑स्तं॒ वा
ए॒ते सं॑व॒त्सर॒स्याभि॑ दीक्षन्ते॒ य ए॑काष्ट॒कायां॑ दीक्षन्ते॒ऽन्त॑नामानावृ॒तू
भ॑वतः॒ फल्गु॑नीपूर्णमा॒से दीक्षे॑र॒न्मुखं॑ वा ए॒तत् (२८)

सं॒वत्स॒रस्य॑ यत्फ॒ल्गु॒नीपूर्ण॑मा॒सो मु॑ख॒त ए॒व सं॑व॒त्सर॒मारभ्य॑
दीक्षन्ते॒ तस्यै॑कै॒व नि॒र्या य॑त्साम्मे॒ध्ये वि॒षूवा॒न्त्सम्प॑द्य॒ते
चि॒त्रापूर्ण॑मा॒से दीक्षे॑र॒न्मुखं॑ वा ए॒तत्सं॑व॒त्सर॒स्य यच्चि॑त्रापूर्णमा॒सो
मु॑ख॒त ए॒व सं॑व॒त्सर॒मारभ्य॑ दीक्षन्ते॒ तस्य॑ न का च॒न नि॒र्या भ॑वति
चतु॒रहे॑ पु॒रस्ता॑त्पौ॒र्णमा॒स्यै दीक्षे॑र॒न्तेषा॑मेकाष्ट॒कायां॑ क्र॒यः सम्प॑द्य॒ते
तेनै॑काष्ट॒कां न छु॑म्ब॒द्गुर्व॑न्ति॒ तेषा॑म् (२९)

पूर्व॒पक्षे॑ सु॒त्या सम्प॑द्य॒ते पूर्व॒पक्ष॑म्मा॒सा अ॒भि सम्प॑द्यन्ते॒ ते
पूर्व॒पक्ष॑ उ॒त्तिष्ठ॑न्ति॒ तानु॑त्तिष्ठ॒त ओष॑धयो॒ वन॑स्प॒तयोऽनू॑त्तिष्ठन्ति॒
तान्क॑ल्या॒णी की॒र्तिर॑नू॒त्तिष्ठ॑त्य॒रात्सुरि॑मे यज॑माना॒ इति॑ तदनु॒ सर्वे॑
राधु॑वन्ति॥ (३०)

ए॒तच्छु॑म्ब॒द्गुर्व॑न्ति॒ तेषा॑ञ्चतु॒स्त्रिंशच्च॑॥ [८]

सु॒वर्गं॑ वा ए॒ते लो॒कं य॑न्ति॒ ये स॒त्रमु॑प॒यन्त्य॒भीन्ध॑त
ए॒व दी॒क्षाभि॑रा॒त्मानः॑ श्र॒पय॑न्त॒ उप॑स॒द्भिर्द्वा॒भ्यां लो॒माव॑
द्यन्ति॒ द्वा॒भ्यान्त्व॑चं॒ द्वा॒भ्याम॑सृ॒द्वाभ्या॑म्मा॒सं द्वा॒भ्याम॑स्थि॒
द्वा॒भ्याम्म॑ज्जान॑मा॒त्मदक्षि॑णं॒ वै स॒त्रमा॒त्मान॑मे॒व दक्षि॑णां नी॒त्वा सु॒वर्गं॑
लो॒कं य॑न्ति॒ शि॒खाम॑नु॒ प्र व॑पन्त॒ ऋ॒द्ध्या अथो॑ र॒घीया॑सः॒ सु॒वर्गं॑

लोकमयामेति॥ (३१)

सुवर्गम्पञ्चाशत्॥ [९]

ब्रह्मवादिनो वदन्त्यतिरात्रः परमो यज्ञक्रतूनां कस्मात्तम्प्रथममुप
यन्तीत्येतद्वा अग्निष्टोमम्प्रथममुप यन्त्यथोक्थ्यमथ षोडशिनमथातिरात्र
तानालभ्य परिगृह्य सोममेवैतत्पिबन्त आसते ज्योतिष्टोमम्प्रथममुप
यन्ति ज्योतिष्टोमो वै स्तोमानाम्मुखम्मुखत एव स्तोमान्प्रयुञ्जते
ते (३२)

सऽस्तुता विराजमभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया
गौरतिरिक्त एकयायुरूनः सुवर्गो वै लोको ज्योतिरूग्विराद्वुवर्गमेव
तेन लोकं यन्ति रथन्तरं दिवा भवति रथन्तरं नक्तमित्याहुर्ब्रह्मवादिनः
केन तदजामीति सौभरं तृतीयसवने ब्रह्मसाम्बृहत्तन्मध्यतो
दधति विधृत्यै तेनाजामि॥ (३३)

त एकात्रपञ्चाशच्च॥ [१०]

ज्योतिष्टोमम्प्रथममुप यन्त्यस्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्ति
गोष्टोमं द्वितीयमुप यन्त्यन्तरिक्ष एव तेन प्रति तिष्ठन्त्यायुष्टोमं
तृतीयमुप यन्त्यमुष्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्तीयं वाव
ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुर्यदेतान्थस्तोमानुपयन्त्येष्वेव तल्लोकेषु
सत्रिणः प्रतितिष्ठन्तो यन्ति ते सऽस्तुता विराजम् (३४)

अभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया गौरतिरिक्त

एकयायु॑रूनः सु॒वर्गो॑ वै लो॒को ज्योति॑रू॒र्ग्विराडूर्ज॑मे॒वाव॑ रु॒न्धते॑ ते
न क्षु॒धा॒र्ति॒मा॒र्च्छन्त्य॑क्षो॒धुका॑ भवन्ति क्षु॒थ्स॑म्बा॒धा इव॑ हि स॒त्रिणो॑-
ऽग्नि॑ष्टो॒माव॑भितः प्र॒धी तावु॑क्थ्या॒ मध्ये॑ नभ्यं॒ तत्तदे॒तत्परि॑यद्दे॒वच॑क्रं
यदे॒तेन॑ (३५)

षड॒हेन॑ यन्ति॒ देव॑च॒क्रमे॒व सु॒मारो॑हन्त्यरि॒ष्ट्यै ते स्व॑स्ति
सम॑श्नुवते षड॒हेन॑ यन्ति॒ षड्वा॑ ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व प्र॒ति
तिष्ठ॑न्त्युभयतो॑ज्योतिषा यन्त्युभयत॑ ए॒व सु॒वर्गे लो॒के प्र॒तिति॑ष्ठन्तो
यन्ति॒ द्वौ षड॑हौ भ॒वत॑स्तानि॒ द्वाद॑शाहा॒नि सम्प॑द्यन्ते द्वाद॒शो वै
पु॒रुषो॑ द्वे स॒क्थ्यौ द्वौ बा॒हू आ॒त्मा च॒ शिर॑श्च च॒त्वार्य॑ङ्गानि॒ स्तनौ॑
द्वाद॒शौ (३६)

तत्पु॒रुष॑मनु॒ पर्या॑वर्तन्ते॒ त्रयः॑ षड॒हा भ॑वन्ति॒ तान्य॑ष्टाद॒शाहा॑नि
सम्प॑द्यन्ते नवा॒न्यानि॒ नवा॒न्यानि॒ नव॑ वै पु॒रुषे प्रा॑णास्त॒त्राणा॑ननु॒
पर्या॑वर्तन्ते च॒त्वारः॑ षड॒हा भ॑वन्ति॒ तानि॑ चतु॒र्विंश॑तिरहा॒नि
सम्प॑द्यन्ते चतु॒र्विंश॑तिरर्धमा॒साः सं॒वत्स॑रस्त॒थ्सं॒वत्स॑रमनु॒
पर्या॑वर्तन्तेऽप्र॒तिष्ठि॑तः सं॒वत्स॑र इति॒ खलु॑ वा आ॒हुर्व॑र्षी॒यान्प्र॑ति॒ष्ठाया॑
इत्ये॒ताव॑द्वै सं॒वत्स॑रस्य॒ ब्राह्म॑णं॒ याव॑न्मा॒सो मा॒सिमा॑स्ये॒व
प्र॒तिति॑ष्ठन्तो यन्ति॥ (३७)

विराज॑मे॒तेन॑ द्वाद॒शावे॑तावद्वा अ॒ष्टौ च॑॥ [११]

मेष॑स्त्वा॒ पच॑तैर॒वतु॑ लोहि॑तग्रीव॒श्छागैः॑ शल्म॒लिर्वृ॑द्धा॒
पु॒र्णो ब्र॑ह्म॒णा प्ल॒क्षो मे॒धेन॑ न्य॒ग्रोध॑श्चम॒सैरु॑दु॒म्बर॑ ऊ॒र्जा गा॑य॒त्री

छन्दोभिस्त्रिवृथस्तोमैरवन्तीः स्थावन्तीस्त्वावन्तु प्रियं त्वां प्रियाणां
वर्षिष्ठमाप्यानां निधीनां त्वां निधिपतिः हवामहे वसो
मम॥ (३८)

मेषः पट्विंशत्॥ [१२]

कूप्याभ्यः स्वाहा कूल्याभ्यः स्वाहा विकुर्याभ्यः स्वाहा-
ऽवृत्त्याभ्यः स्वाहा खन्याभ्यः स्वाहा हृद्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः
स्वाहा सरस्याभ्यः स्वाहा वैशन्तीभ्यः स्वाहा पल्वल्याभ्यः स्वाहा
वर्ष्याभ्यः स्वाहाऽवर्ष्याभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा पृष्वाभ्यः
स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा स्थावराभ्यः स्वाहा नादेयीभ्यः स्वाहा
सैन्धवीभ्यः स्वाहा समुद्रियाभ्यः स्वाहा सर्वाभ्यः स्वाहा॥ (३९)

कूप्याभ्यश्चत्वारिंशत्॥ [१३]

अद्भ्यः स्वाहा वहन्तीभ्यः स्वाहा परिवहन्तीभ्यः स्वाहा समन्तं
वहन्तीभ्यः स्वाहा शीघ्रं वहन्तीभ्यः स्वाहा शीभं वहन्तीभ्यः स्वाहोग्रं
वहन्तीभ्यः स्वाहा भीमं वहन्तीभ्यः स्वाहाऽम्भोभ्यः स्वाहा नभोभ्यः
स्वाहा महोभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४०)

अद्भ्य एकात्रिंशत्॥ [१४]

यो अर्वन्तं जिघांसति तमभ्यमीति वरुणः। पुरो मर्तः परः
श्वा। अहं च त्वं च वृत्रहन्सम्बभूव सनिभ्य आ। अरातीवा

चि॒न्द्रि॒वोऽनु॑ नौ शूर॒ म॒स॒तै भ॒द्रा इन्द्र॑स्य रा॒तयः॑। अ॒भि क्र॒त्वेन्द्र॑
भूर॒धृ॒ ज॒म॒न्न ते॑ वि॒व्यङ्ग॑हि॒मान् र॒जा र॑सि। स्वेना॒ हि वृ॒त्रं श॑वसा
ज॒घ॒न्थ न॑ शत्रु॒रन्त॑ वि॒विद॑द्युधा ते॑॥ (४१)

विविदद्वे च॥ [१५]

नमो॑ रा॒ज्ञे नमो॑ वरु॒णाय॑ नमोऽश्व॑ाय॒ नमः॑ प्र॒जाप॑तये
नमोऽधि॑प॒तयेऽधि॑पतिर॒स्यधि॑पतिं॒ मा कु॑र्वधि॑पतिर॒हं प्र॒जानां॑
भूया॑स॒म्मां धे॑हि म॒रि॒धे ह्यु॒पाकृ॑ताय॒ स्वाहाऽऽल॑ब्धाय॒ स्वाहा॑
हु॒ताय॑ स्वाहा॑॥ (४२)

नम॑ एका॒त्रिंश॑त॥ [१६]

म॒यो॒भूर्वा॑तो अ॒भि वा॑तू॒स्रा ऊ॒र्ज॑स्वती॒रोष॑धी॒रा रि॑श॒न्ताम्।
पी॒वंस्व॑ती॒र्जीव॑ध॒न्याः पि॑ब॒न्त्वव॑साय॒ प॒द्वते॑ रु॒द्र मृ॑डा। याः
स॒रूपा॒ वि॒रूपा॒ ए॒क॒रूपा॒ यासा॑म॒ग्निरि॑ष्ट्या॒ नामा॑नि॒ वेद॑। या
अ॒ङ्गिर॑स॒स्तप॑से॒ह च॑क्रु॒स्ताभ्यः॑ प॒र्जन्य॑ म॒हि श॑र्म॒ यच्छ॑। या
दे॒वेषु॑ त॒नुव॑मैर॒यन्त॑ यासा॒ सोमो॑ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ वेद॑। ता
अ॒स्मभ्य॑म्प॒यसा॑ पि॒न्वमा॑नाः प्र॒जाव॑तीरिन्द्र (४३)

गो॒ष्ठे रि॑रीहि। प्र॒जाप॑ति॒र्मह्य॑मे॒ता ररा॑णो वि॒श्वैर्दे॑वैः पि॒तृभिः॑
संवि॑दानः। शि॒वाः स॒तीरु॑प॒ नो गो॑ष्ठमाक॒स्तासां॑ व॒यं प्र॑जया॒ स॒
संदे॑म। इ॒ह धृ॑तिः स्वाहे॒ह वि॑धृतिः स्वाहे॒ह र॑न्तिः स्वाहे॒ह र॑मतिः
स्वाहा॑ म॒हीमू॒ षु सु॒त्रामा॑णम्॥ (४४)

इन्द्राष्टात्रिंशच्च॥ [१७]

किं स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किं स्विदासीद्बृहद्वयः।
 किं स्विदासीत्पिशङ्गिला किं स्विदासीत्पिलिप्पिला।
 द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्व आसीद्बृहद्वयः। रात्रिरासीत्पिशङ्गिला विरासीत्पि
 कः स्विदेकाकी चरति क उ स्विज्जायते पुनः। किं स्विद्धिमस्य
 भेषजं किं स्विदावपनम्महत्। सूर्य एकाकी चरति (४५)

चन्द्रमा जायते पुनः। अग्निर्हिमस्य भेषजं भूमिरावपनम्महत्।
 पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याः पृच्छामि त्वा भुवनस्य नाभिम्।
 पृच्छामि त्वा वृष्णो अश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमं
 व्योम। वेदिमाहुः परमन्तं पृथिव्या यज्ञमाहुर्भुवनस्य नाभिम्।
 सोममाहुर्वृष्णो अश्वस्य रेतो ब्रह्मैव वाचः परमं व्योम॥ (४६)

सूर्य एकाकी चरति पट्टत्वारिंशच्च॥ [१८]

अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा नयति कश्चन। ससस्त्यश्वकः।
 सुभगे काम्पीलवासिनि सुवर्गे लोके सं प्रोर्ण्वाथाम्। आहमजानि
 गर्भधमा त्वमजासि गर्भधम्। तौ सह चतुरः पदः सम्प्र सारयावहै।
 वृषा वा रेतोधा रेतो दधातूथ्सक्थ्योर्गृदं धैह्यज्जिमुदज्जिमन्वज। यः
 स्त्रीणां जीवभोजनो य आसाम् (४७)

बि॒ल॒धा॒वनः। प्रि॒यः स्त्री॒णाम॑पी॒च्यः। य आ॑सां कृ॒ष्णे लक्ष्म॑णि
 स॒र्दि॒गृदि॒म्प्राव॑धीत्। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा य॒भति॑ कश्चन।

स॒स॒स्त्य॑श्व॒कः। ऊ॒र्ध्वा॒मे॒ना॒मु॒च्छ्र॑य॒ता॒द्वे॒णु॒भा॒रं गि॒रा॒वि॒वा। अथा॑स्या
म॒ध्य॑मे॒ध॒ता॒ः शी॒ते वा॒ते पु॒न॒त्रि॒वा। अ॒म्बे अ॒म्बा॒ल्य॒म्बि॒के न मा॑
य॒भति॑ कश्च॒न। स॒स॒स्त्य॑श्व॒कः। यद्ध॑रि॒णी य॒व॒म॒त्ति न (४८)

पु॒ष्टं प॒शु म॑न्यते। शू॒द्रा य॒दर्य॑जा॒रा न पो॑षाय॒ धना॑यति।
अ॒म्बे अ॒म्बा॒ल्य॒म्बि॒के न मा॑ य॒भति॑ कश्च॒न। स॒स॒स्त्य॑श्व॒कः।
इ॒यं य॒का श॑कु॒न्ति॒का॒ह॒ल॒मि॒ति सर्प॑ति। आ॒ह॒तं ग॒भे प॒सो नि
ज॑ल्गुलीति॒ धा॒णि॒का। अ॒म्बे अ॒म्बा॒ल्य॒म्बि॒के न मा॑ य॒भति॑ कश्च॒न।
स॒स॒स्त्य॑श्व॒कः। मा॒ता च॑ ते पि॒ता च॑ तेऽग्रं॑ वृ॒क्षस्य॑ रो॒हतः॑। (४९)

प्र सु॒ला॒मी॒ति ते पि॒ता ग॒भे मु॒ष्टि॒म॒त॑स॒यत्। द॒धि॒क्रा॒व्णो
अ॒का॒रि॒षं जि॒ष्णो॒रश्व॑स्य॒ वा॒जिनः॑। सु॒र॒भि नो॒ मु॒खा कर॑त्प्र॒ ण
आ॒यू॑षि॒ तारि॑षत्। आ॒पो हि॒ष्ठा म॑यो॒भुव॑स्ता न॒ ऊ॒र्जे द॑धातन।
म॒हे र॒णा॒य च॑क्ष॒से। यो वः॑ शि॒वत॑मो॒ रस॑स्तस्य॒ भा॒ज॒यते॒ह नः॑।
उ॒श॒ती॒रि॒व मा॒तरः॑। तस्मा॒ अरं॑ ग॒माम॒ वो य॒स्य क्ष॑या॒य जि॒न्व॑थ।
आ॒पो ज॒नय॑था च नः॥ (५०)

आ॒सा॒म॒त्ति न रो॑हतो जि॒न्व॑थ च॒त्वारि॑ च॥ [१९]

भूर्भुवः॑ सु॒र्व॒स॒व॒स्त्वाञ्ज॑न्तु॒ गाय॑त्रेण॒ छन्द॑सा॒ रु॒द्रास्त्वा॑ञ्जन्तु॒
त्रैष्टु॑भेन॒ छन्द॑सादि॒त्यास्त्वा॑ञ्जन्तु॒ जाग॑तेन॒ छन्द॑सा॒ यद्वा॒तो अ॒पो
अ॒गम॑दिन्द्रस्य॒ तनु॑व॒ प्रि॒याम्। ए॒त॑ः स्तो॒तरे॑तेन॒ प॒था पु॒न॒रश्व॑मा
व॑र्तयासि नः। ला॒जी (३) ज्छा॒ची (३) न॒ यशो॑ म॒मा (४)म्। य॒व्यायै॑

ग॒व्याया॑ ए॒तद्दे॒वा अ॒न्नम॑त्तै॒तदन्न॑मद्धि प्रजापते। यु॒ञ्जन्ति॑ ब्र॒ध्नम॑रु॒षं
चर॑न्तं॒ परि॑ त॒स्थुषः॑। रोच॑न्ते रोच॒ना दि॒वि। यु॒ञ्जन्त्य॑स्य॒ काम्या॑ ह॒री
विप॑क्षसा॒ रथे॑। शोणा॑ धृ॒ष्णू नृ॒वाह॑सा। के॒तुं कृ॑ण्वन्न॑के॒तवे॑ पेशो॑ मर्या
अपे॑शसे। समु॒षद्वि॑रजायथाः॥ (५१)

ब्र॒ध्नं पञ्च॑विंशतिश्च॥ [२०]

प्रा॒णाय॑ स्वाहा॑ व्या॒नाय॑ स्वाहा॑ऽपा॒नाय॑ स्वाहा॑ स्नाव॑भ्यः स्वाहा॑
सन्ता॑नेभ्यः स्वाहा॑ परि॑सन्ता॑नेभ्यः स्वाहा॑ पर्व॑भ्यः स्वाहा॑ स॒न्धाने॑भ्यः
स्वाहा॑ शरी॑रेभ्यः स्वाहा॑ य॒ज्ञाय॑ स्वाहा॑ दक्षि॑णाभ्यः स्वाहा॑ सुव॑र्गाय॒
स्वाहा॑ लो॒काय॑ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (५२)

प्रा॒णाय॑ष्टाविंशतिः॥ [२१]

सि॒ताय॑ स्वाहा॑ऽसि॒ताय॑ स्वाहा॑ऽभिहि॑ताय॒ स्वाहा॑ऽन॑भिहिताय॒
स्वाहा॑ यु॒क्ताय॑ स्वाहा॑ऽयु॒क्ताय॑ स्वाहा॑ सु॒युक्ताय॑ स्वाहो॑द्यु॒क्ताय॑
स्वाहा॑ विमु॑क्ताय॒ स्वाहा॑ प्रमु॑क्ताय॒ स्वाहा॑ वश्च॑ते स्वाहा॑ परि॑वश्च॑ते
स्वाहा॑ संव॑श्चते स्वाहा॑ऽनुव॑श्चते स्वाहो॑द्वश्च॑ते स्वाहा॑ य॒ते स्वाहा॑
धाव॑ते स्वाहा॑ तिष्ठ॑ते स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (५३)

सि॒ताय॑ष्टात्रिंशत्॥ [२२]

बृह॑स्पतिः श्रद्धा॒या वा ऋ॒क्षा वै प्र॒जाप॑तिर्येनयेन॒ द्वे वाव॑ दे॒वस॑त्रे आ॒दित्या॑ अ॒काम॑यन्त सुव॑र्गं
वसि॑ष्ठः संव॑त्सराय॒ सुव॑र्गं ये स॒त्रम्ब्र॑ह्मवा॒दिनो॑ऽतिरा॒त्रो ज्योति॑ष्ठोमं मे॒षः कृ॒ष्याभ्यो॑ऽज्यो यो नमो॑ मयो॒भूः

किं स्विदम्बे भूः प्राणाय सिताय द्वाविंशतिः॥ [२३]

[बृहस्पतिः प्रतितिष्ठन्ति वै दशरात्रेण सुवर्गं यो अर्वन्तं भूस्त्रिंशत्॥53॥ बृहस्पतिः सर्वस्मै
स्वाहा॥]

॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

गावो वा एतत्सुत्रमासताशृङ्गाः सुतीः शृङ्गाणि नो जायन्ता इति कामेन तासां दश मासा निषण्णा आसन्नथ शृङ्गाण्यजायन्त ता उदतिष्ठन्नराथस्मेत्यथ यासां नाजायन्त ताः संवत्सरमाप्त्वोदतिष्ठन्नराथस्मेति यासां चाजायन्त यासां च न ता उभयीरुदतिष्ठन्नराथस्मेति गोसुत्रं वै (१)

संवत्सरो य एवं विद्वांसः संवत्सरमुपयन्त्यध्रुवन्त्येव तस्मात्तूपरा वार्षिकौ मासौ पत्वा चरति सुत्राभिजितुः ह्यस्यै तस्मात्संवत्सरसदो यत्किं च गृहे क्रियते तदाप्तमवरुद्धमभिजितं क्रियते समुद्रं वा एते प्र प्लवन्ते ये संवत्सरमुपयन्ति यो वै समुद्रस्य पारं न पश्यन्ति न वै स तत् उदति संवत्सरः (२)

वै समुद्रस्तस्यैतत्पारं यदतिरात्रौ य एवं विद्वांसः संवत्सरमुपयन्त्यनार्ता एवोदचं गच्छन्तीयं वै पूर्वोऽतिरात्रोऽसावुत्तरो मनः पूर्वो वागुत्तरः प्राणः पूर्वोऽपान उत्तरः प्ररोधनम्पूर्वं उदयनमुत्तरो ज्योतिष्टोमो वैश्वानरोऽतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्बधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै चतुर्विंशः प्रायणीयो भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः (३)

संवत्सरः प्रयन्त एव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति तस्य त्रीणि

च शतानि षष्टिश्च स्तोत्रीयास्तावतीः संवत्सरस्य रात्रय उभे
 एव संवत्सरस्य रूपे आप्नुवन्ति ते सङ्स्थित्या अरिष्ट्या
 उत्तरैरहोभिश्चरन्ति षड्हा भवन्ति षड्वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव
 संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति गौश्रायुश्च मध्यतः स्तोमौ भवतः
 संवत्सरस्यैव तन्मिथुनम्मध्यतः (४)

दधति प्रजननाय ज्योतिरभितो भवति विमोचनमेव
 तच्छन्दांस्येव तद्विमोकं यन्त्यथो उभयतो ज्योतिषैव षड्हेन
 सुवर्गं लोकं यन्ति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यासते केन यन्तीति
 देवयानेन पथेति ब्रूयाच्छन्दांसि वै देवयानः पन्था गायत्री
 त्रिष्टुब्जगती ज्योतिर्वै गायत्री गौस्त्रिष्टुगायुर्जगती यदेते स्तोमा
 भवन्ति देवयानेनैव (५)

तत्पथा यन्ति समानः सामं भवति देवलोको वै सामं
 देवलोकादेव न यन्त्यन्या अन्या ऋचो भवन्ति मनुष्यलोको वा
 ऋचो मनुष्यलोकादेवान्यमन्यं देवलोकमभ्यारोहन्तो यन्त्यभिवर्तो
 ब्रह्मसामं भवति सुवर्गस्य लोकस्याभिवृत्त्या अभिजिद्भवति
 सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै विश्वजिद्भवति विश्वस्य जित्यै
 मासिमांसि पृष्ठान्युप यन्ति मासिमांस्यतिग्राह्या गृह्यन्ते
 मासिमांस्येव वीर्यं दधति मासां प्रतिष्ठित्या उपरिष्ठान्मासां
 पृष्ठान्युप यन्ति तस्मादुपरिष्ठादोषधयः फलं गृह्णन्ति॥ (६)

गावो वा एतत्सन्त्रमासताशृङ्गाः सतीः शृङ्गाणि सिषासन्तीस्तासां
दश मासा निषण्णा आसन्नथ शृङ्गाण्यजायन्त ता अब्रुवन्नरात्स्मोत्तिष्ठा-
तं काममरुत्स्महि येन कामेन न्यषदामेति तासामु त्वा
अब्रुवन्नर्था वा यावतीर्वासामहा एवेमौ द्वादशौ मासौ संवत्सरः
सम्पाद्योत्तिष्ठामेति तासाम् (७)

द्वादशे मासि शृङ्गाणि प्रावर्तन्त श्रद्धया वाश्रद्धया वा ता
इमा यास्तूपरा उभय्यो वाव ता आर्ध्वन् याश्च शृङ्गाण्यसन्वन्
याश्चोर्जमवारुन्धतर्धोति दशसु मासूत्तिष्ठन्नृधोति द्वादशसु य एवं
वेद पदेन खलु वा एते यन्ति विन्दति खलु वै पदेन यन्तद्वा
एतदृद्धमयनन्तस्मादेतद्गोसनि॥ (८)

तिष्ठामेति तासान्तस्माद्दे च॥ [२]

प्रथमे मासि पृष्ठान्युप यन्ति मध्यम उप यन्त्युत्तम उप
यन्ति तदाहुर्या वै त्रिरेकस्याहं उपसीदन्ति दहं वै सापराभ्यां
दोहाभ्यां दुहेऽथ कुतः सा धौक्ष्यते यां द्वादश कृत्व उपसीदन्तीति
संवत्सरः सम्पाद्योत्तमे मासि सकृत्पृष्ठान्युपैयुस्तद्यजमाना यज्ञं
पशूनव रुन्धते समुद्रं वै (९)

एतेऽनवारमपारम्प्र प्लवन्ते ये संवत्सरमुपयन्ति यद्वहद्रथन्तरे
अन्वर्जयुर्यथा मध्ये समुद्रस्य प्लवमन्वर्जयुस्तादृक्तदनुत्सर्गम्बृहद्रथन्तरे
प्रतिष्ठां गच्छन्ति सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः सन्धिर्दुहे तद्यजमानाः

सर्वान्कामानव रुन्धते॥ (१०)

समुद्रं वै चतुस्त्रिंशच्च॥ [३]

स॒मा॒न्यं ऋ॒चो भव॑न्ति म॒नुष्य॑लो॒को वा ऋ॒चो म॒नुष्य॑लो॒कादे॒व
न य॑न्त्य॒न्यद॑न्य॒त्साम॑ भव॒ति दे॒वलो॒को वै सा॒मं दे॒वलो॒कादे॒वान्य॑म॒न्यम॑
य॒न्ति ज॑ग॒तीम॒ग्र उ॒पं य॒न्ति ज॑ग॒तीं वै छ॒न्दा॑सि
प्र॒त्यव॑रोह॒न्त्याग्र॑य॒णं ग्र॑हा बृ॒हत्पृ॑ष्ठानि त्रयस्त्रिं॒शश्च॑ स्तोमा॒स्तस्मा॑ज्याय
कनी॑यान्प्र॒त्यव॑रोह॒ति वैश्व॑कर्म॒णो गृ॑ह्यते वि॒श्वान्ये॑व तेन॒ कर्मा॑णि
यज॑माना॒ अव॑ रुन्धत आ॒दित्यः॑ (११)

गृ॒ह्यत॒ इयं॑ वा अ॒दिति॑र॒स्यामे॒व प्रति॑ तिष्ठन्त्य॒न्योन्यो॑ गृ॒ह्यते
मि॒थुन॒त्वाय॑ प्र॒जात्या॑ अ॒वान्तरं॑ वै द॒शरा॒त्रेण॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा
अ॑सृजत॒ यद्द॑शरा॒त्रो भ॑व॒ति प्र॒जा ए॒व तद्य॑ज॒मानाः॑ सृजन्त ए॒ताश्च॑
ह॒ वा उ॑द॒ङ्कः शौ॑ल्बाय॒नः स॒त्रस्य॑र्द्धिमुवाच॒ यद्द॑शरा॒त्रो यद्द॑शरा॒त्रो
भ॑व॒ति स॒त्रस्य॑र्द्ध्या॒ अथो॑ यदे॒व पूर्वे॑ष्वहः॒सु वि॒लोम॑ क्रि॒यते॒ तस्यै॒वैषा॑
शान्तिः॑॥ (१२)

आ॒दित्य॑स्तस्यै॒व द्वे च॑॥ [४]

यदि॑ सोमौ स॒सु॒तौ स्या॑ता॒म्मह॑ति रात्रि॒यै प्रा॑तरनुवा॒कमु॑पाकु॒र्या
वाच॑म्पूर्वो दे॒वताः॒ पूर्व॑श्छ॒न्दा॑सि वृ॒ङ्क्ते वृष॑ण्वतीं प्रति॒पदं॑
कुर्या॑त्प्रा॒तःस॒वना॑दे॒वैषा॑मिन्द्रं वृ॒ङ्क्तेऽथो॑ खल्वा॒हुः स॒वन॑मु॒खेस॑वनमु॒खे
का॒र्येति॑ स॒वन॑मु॒खात्स॑वनमु॒खादे॒वैषा॑मिन्द्रं वृ॒ङ्क्ते सं॒वेशा॑योप॒वेशा॑य

गायत्रियास्त्रिष्टुभो जगत्या अनुष्टुभः पङ्क्त्या अभिभूत्यै स्वाहा
छन्दांसि वै संवेश उपवेशश्छन्दोभिरेवेषाम् (१३)

छन्दांसि वृद्धे सजनीयः शस्यं विहव्यः शस्यमगस्त्यस्य
कयाशुभीयः शस्यमेतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति तदेषां
वृद्धे यदि प्रातःसवने कलशो दीर्येत वैष्णवीषु शिपिविष्टवतीषु
स्तुवीरन् यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते विष्णुं तच्छिपिविष्टमभ्यति
रिच्यते तद्विष्णुः शिविपिष्टोऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यथो
अतिरिक्तेनैवातिरिक्तमाप्त्वाव रुन्धते यदि मध्यन्दिने दीर्येत
वषट्कारनिधनः सामं कुर्युर्वषट्कारो वै यज्ञस्य प्रतिष्ठा
प्रतिष्ठामेवैनद्रमयन्ति यदि तृतीयसवन एतदेव॥ (१४)

छन्दोभिरेवेषामवैकान्नविंशतिश्च॥

[५]

षडहैर्मासान्ध्रसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति षडहैर्हि मासान्ध्रसम्पश्यन्त्य
मासान्ध्रसम्पश्यन्त्यमावास्यया मासान्ध्रसम्पाद्याहुरुत्सृजन्त्यमावास्यया
हि मासान्ध्रसम्पश्यन्ति पौर्णमास्या मासान्ध्रसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति
पौर्णमास्या हि मासान्ध्रसम्पश्यन्ति यो वै पूर्ण आसिञ्चति परा स
सिञ्चति यः पूर्णादुदचति (१५)

प्राणमस्मिन्ध्रस दधाति यत्पौर्णमास्या मासान्ध्रसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति
संवत्सरायैव तत्प्राणं दधति तदनु सत्रिणः प्राणन्ति
यदहर्नोत्सृजेयुर्यथा दतिरुपनद्धो विपतत्येवः संवत्सरो वि

प॒ते॒दा॒र्ति॒मा॒र्च्छे॒यु॒र्य॒त्पौ॒र्ण॒मा॒स्या मा॒सा॒न्थ॒स॒म्पा॒द्या॒ह॒रु॒थ्सृ॒जन्ति॑
सं॒व॒थ्स॒रा॒यै॒व तदु॒दा॒नं द॑धति॒ तद॒नु स॒त्रि॒ण उ॒त् (१६)

अ॒न॒न्ति॒ ना॒र्ति॒मा॒र्च्छ॑न्ति॒ पू॒र्ण॒मा॒से वै दे॒वा॒नां॑ सु॒तो
य॒त्पौ॒र्ण॒मा॒स्या मा॒सा॒न्थ॒स॒म्पा॒द्या॒ह॒रु॒थ्सृ॒जन्ति॑ दे॒वा॒नां॑मे॒व तद्य॒ज्ञेन॑
य॒ज्ञ॒म॒प्र॒त्य॒व॒रो॒ह॒न्ति वि॒ वा ए॒तद्य॒ज्ञं छि॑न्दन्ति॒ यत्प॑ण्ड॒ह॒स॒न्त॒तः
स॒न्त॒म॒था॒ह॒रु॒थ्सृ॒जन्ति॑ प्रा॒जाप॒त्यं प॒शु॒मा॒ल॒भ॒न्ते प्र॒जाप॑तिः
स॒र्वा दे॒वता॑ दे॒वता॑भिरे॒व य॒ज्ञः सं त॑न्वन्ति॒ यन्ति॒ वा ए॒ते
स॒र्व॒ना॒द्येऽहः॑ (१७)

उ॒थ्सृ॒जन्ति॑ तु॒री॒यं ख॒लु वा ए॒तथ्स॑र्व॒नं य॒थ्सा॑न्ना॒य्यं
य॒थ्सा॑न्ना॒य्य॒म्भ॒व॑न्ति॒ तेनै॒व स॒र्व॒ना॒न्न य॑न्ति॒ समु॒प॒हू॒य भ॑क्षयन्त्ये॒तथ्सो॑म॒र्षी
ह्ये॒तर॑हि॒ यथा॑य॒त॒नं वा ए॒तेषा॑ दे॒वता॑ गच्छन्ति॒
येऽह॑रु॒थ्सृ॒जन्त्य॑नु॒स॒र्व॒नं पु॒रो॒डा॒शा॒न्निर्व॑पन्ति॒ यथा॑य॒त॒ना॒दे॒व
स॒र्व॒न॒भा॒जो दे॒वता॑ अ॒व रु॒न्ध॒तेऽष्टा॑क॒पा॒ला॒न्प्रा॒तःस॒र्व॒न ए॒का॒
द॒श॒क॒पा॒ला॒न्मा॒ध्य॒न्दि॒ने स॒र्व॒ने द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ला॑स्त्तृ॒तीय॑स॒र्व॒ने
छ॒न्दा॑स्त्वे॒वा॒स्वा॒व रु॒न्ध॒ते वै॒श्व॒दे॒वं च॒रुं तृ॒तीय॑स॒र्व॒ने निर्व॑पन्ति॒
वै॒श्व॒दे॒वं वै तृ॒तीय॑स॒र्व॒न॒न्तेनै॒व तृ॒तीय॑स॒र्व॒ना॒न्न य॑न्ति॥ (१८)

उदचत्युद्येऽहरास्वा पञ्चदश च॥

[६]

उ॒थ्सृ॒ज्या (३) त्रौ॒थ्सृ॒ज्या (३) मि॒तिं मी॒मा॑स॒न्ते
ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न॒स्त॒द्वा॒ह॒रु॒थ्सृ॒ज्य॑मे॒वेत्य॑मा॒वा॒स्या॑यां च पौ॒र्ण॒मा॒स्यां

चो॒त्सृज्य॒मित्या॑हुरे॒ते हि य॒ज्ञं वह॑त॒ इति॒ ते त्वाव॑ नो॒त्सृज्ये॑
इत्या॑हुर्ये॒ अ॒वान्तरं॑ य॒ज्ञम्भे॑जाते॒ इति॒ या प्र॑थ॒मा व्य॑ष्टका॒
तस्या॑मु॒त्सृज्य॒मित्या॑हुरे॒ष वै मा॒सो वि॑शर॒ इति॒ नादि॑ष्टम् (१९)

उ॒त्सृजे॒युर्य॑दादि॑ष्टमु॒त्सृजे॒युर्या॑दृ॒शे पुनः॑ पर्या॒प्लावे॒ मय्यै॑
षड॒हस्यं॑ स॒म्पद्ये॑त षड॒हैर्मा॑सा॒न्त्सम्पा॑द्य॒ यत्सं॑प्त॒ममह॑-
स्तस्मि॑न्नु॒त्सृज्ये॒युस्तद॑ग्नये॒ वसु॑मते॒ पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं
निर्व॑पेयुरे॒न्द्रं दधी॑न्द्रा॒य म॒रुत्व॑ते॒ पुरो॒डाश॑मेका॒दश॑कपालं
वैश्व॑दे॒वं द्वा॑द॒शक॑पालम॒ग्रेर्वै वसु॑मतः प्रातः॒सवनं॑ यद॒ग्नये॒ वसु॑मते
पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं निर्व॑पन्ति॒ देवता॑मे॒व तद्वा॒ग्निनीं॑ कुर्वन्ति॒ (२०)

स॒वन॑म॒ष्टाभि॑रुपं॒ यन्ति॒ यदै॒न्द्रं दधि॑ भव॒तीन्द्र॑मे॒व तद्वा॒ग्नि॒धेया॑न्न
च्या॑व॒यन्तीन्द्र॑स्य॒ वै म॒रुत्व॑तो॒ माध्य॑दिन॒ः स॒वनं॑ यदिन्द्रा॒य म॒रुत्व॑ते
पुरो॒डाश॑मेका॒दश॑कपालं निर्व॑पन्ति॒ देवता॑मे॒व तद्वा॒ग्निनीं॑ कुर्वन्ति॒
स॒वन॑मेका॒दश॑भि॒रुपं॒ यन्ति॒ विश्वे॑षां॒ वै दे॒वाना॑मृ॒भुमता॑ तृतीय॒सवनं॑
यद्वै॑श्व॒दे॒वं द्वा॑द॒शक॑पालं निर्व॑पन्ति॒ देवता॑ ए॒व तद्वा॒ग्निनीः॑ कुर्वन्ति॒
स॒वनं॑ द्वा॒दश॑भिः (२१)

उपं॑ यन्ति प्राजाप॒त्यं प॒शुमा॑ ल॒भन्ते॒ यज्ञो॑ वै प्र॒जा-
प॑तिर्य॒ज्ञस्यान॑नु॒सर्गा॑याभि॒वर्त॑ इतः॒ षण्मा॑सो ब्र॒ह्मसा॑मं भ॒वति॒
ब्रह्म॑ वा अ॒भि॒वर्तो॑ ब्रह्म॒णैव॑ तत्सु॒वर्गं॒ लो॒कम॑भि॒वर्त॑यन्तो॒ यन्ति॒
प्रति॑कूलमि॒व ही॑तः सु॒वर्गो॑ लो॒क इन्द्र॑ क्रतुं॒ न आ॒ भर॑

पिता पुत्रेभ्यो यथा॥ शिक्षां नो अस्मिन्पुरुहूत यामनि जीवा
ज्योतिरशीमहीत्यमुत आयताः षण्मासो ब्रह्मसामम्भवत्ययं वै
लोको ज्योतिः प्रजा ज्योतिरिममेव तल्लोकम्पश्यन्तोऽभिवदन्त
आ यन्ति॥ (२२)

नार्दिष्टकुर्वन्ति द्वादशभिरिति विशतिश्च॥ [७]

देवानां वा अन्तं जग्मुषामिन्द्रियं वीर्यमपांक्रामत्तत्क्रोशेनावां
रुन्धत तत्क्रोशस्य क्रोशत्वं यत्क्रोशेन चात्वालस्यान्ते स्तुवन्ति
यज्ञस्यैवान्तं गत्वेन्द्रियं वीर्यमव रुन्धते सत्रस्यर्द्धाहवनीयस्यान्ते
स्तुवन्त्यग्निमेवोपद्रष्टारं कृत्वर्द्धिमुप यन्ति प्रजापतेरुहदयेन
हविर्धानेऽन्तः स्तुवन्ति प्रेमाणमेवास्य गच्छन्ति श्लोकेन
पुरस्तात्सदसः (२३)

स्तुवन्त्यनुश्लोकेन पश्चाद्यज्ञस्यैवान्तं गत्वा श्लोकभाजो
भवन्ति नवभिरध्वर्युरुद्रायति नव वै पुरुषे प्राणाः प्राणानेव
यजमानेषु दधाति सर्वा ऐन्द्रियो भवन्ति प्राणेष्वेवेन्द्रियं
दधत्यप्रतिहृताभिरुद्रायति तस्मात्पुरुषः सर्वाण्यन्यानि शीर्ष्णो-
ऽङ्गानि प्रत्यचति शिर एव न पञ्चदशः रथन्तरम्भवतीन्द्रियमेवाव
रुन्धते सप्तदशम् (२४)

बृहदन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकविंशम्भद्रं
द्विपदासु प्रतिष्ठित्यै पत्रेय उप गायन्ति मिथुनत्वाय प्रजात्यै

प्रजापतिः प्रजा असृजत् सोऽकामयतासामहं राज्यं परीयामिति
तासां राजनेनैव राज्यं पर्येतद्राजनस्य राजनत्वं यद्राजनम्भवति
प्रजानामेव तद्यजमाना राज्यं परि यन्ति पञ्चविंशं भवति
प्रजापतेः (२५)

आप्त्यै पञ्चभिस्तिष्ठन्तः स्तुवन्ति देवलोकमेवाभि जयन्ति
पञ्चभिरासीना मनुष्यलोकमेवाभि जयन्ति दश सम्पद्यन्ते दशाक्षरा
विराडन्नं विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते पञ्चधा विनिषद्य स्तुवन्ति पञ्च
दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्येकैकयास्तुतया समायन्ति दिग्भ्य
एवान्नाद्यं सम्भरन्ति तामिरुद्गातोद्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यम् (२६)

सम्भृत्य तेज आत्मन्दधते तस्मादेकः प्राणः सर्वाण्यङ्गान्यवत्यथो
यथा सुपर्ण उत्पतिष्यज्झिर उत्तमं कुरुत एवमेव तद्यजमानाः
प्रजानामुत्तमा भवन्त्यासन्दीमुद्गाता रोहति साम्राज्यमेव गच्छन्ति
प्लेङ्गं होता नाकस्यैव पृष्ठं रोहन्ति कूर्चावध्वर्युर्ब्रध्नस्यैव विष्टपं
गच्छन्त्येतावन्तो वै देवलोकास्तेष्वेव यथापूर्वं प्रति तिष्ठन्त्यथो
आक्रमणमेव तत्सेतुं यजमानाः कुर्वते सुवर्गस्य लोकस्य
समंष्ट्यै॥ (२७)

सदसः सप्तदशं प्रजापतेर्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यं प्रत्येकादश च॥ [८]

अर्क्येण वै सहस्रशः प्रजापतिः प्रजा असृजत् ताभ्य
इलान्देनेरां लूतामवारुन्ध यदर्क्यम्भवति प्रजा एव तद्यजमानाः

सृजन्त॒ इला॑न्दम्भवति प्र॒जाभ्य॑ ए॒व सृ॒ष्टाभ्य॑ इरा॒ं लू॒ताम॑व॒ रुन्ध॑ते
तस्मा॒द्या॑ꣳ समा॑ꣳ स॒त्रꣳ स॒मृद्धं॑ क्षो॒धुका॒स्ताꣳ समा॑ प्र॒जा
इष॑ꣳ ह्या॑सा॒मूर्ज॑मा॒दद॑ते॒ याꣳ समा॑ व्यृद्ध॒मक्षो॑धुका॒स्ताꣳ समा॑
प्र॒जाः (२८)

न ह्या॑सा॒मिष॑मूर्ज॒माद॑दत॒ उत्क्रो॑दं कुर्वते॒ यथा॑ ब॒न्धान्मु॑चा॒ना
उ॒त्क्रो॑दं कुर्वत॒ ए॒वमे॒व तद्य॑ज॒माना॑ दे॒वब॒न्धान्मु॑चा॒ना
उ॒त्क्रो॑दं कुर्वत॒ इष॑मूर्ज॒मात्म॑न्दधा॒ना वा॒णः श॑तत॒न्तुर्भव॑ति
श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॑ये प्र॒ति ति॑ष्ठन्त्या॒जिं
धा॒वन्त्यन॑भिजितस्या॒भिजित्यै॑ दु॒न्दुभी॒न्समा॑घ्नन्ति॒ पर॒मा वा ए॒षा
वा॒ग्या दु॑न्दु॒भौ पर॒मामे॒व (२९)

वाच॑म॒व रुन्ध॑ते भू॒मिदु॑न्दु॒भिमा॑ घ्नन्ति॒ यैवे॑मां वाक्प्रवि॑ष्टा
तामे॒वाव॑ रुन्ध॒तेऽथो॑ इ॒मामे॒व ज॑यन्ति॒ सर्वा॑ वाचो॑ वदन्ति॒ सर्वा॑सां
वा॒चाम॑व॒रुद्धा॑ आ॒र्द्रे च॑र्म॒न्व्याय॑च्छेते॒ इन्द्रि॑यस्याव॒रुद्धा॑ आ॒न्यः
क्रो॑श॒ति प्रा॒न्यः शꣳस॑ति॒ य आ॒क्रोश॑ति पु॒नात्ये॒वैना॒न्त्स स यः
प्र॒शꣳस॑ति पू॒तेष्वे॒वान्नाद्यं॑ दधा॒त्यृषि॑कृतं च (३०)

वा ए॒ते दे॒वकृतं॑ च पू॒र्वैर्मा॑सैर॒व रुन्ध॑ते॒ यद्भू॑तेच्छ॒दाꣳ
सा॒मा॒नि भ॑व॒न्त्युभ॑यस्याव॒रुद्धौ॑ यन्ति॒ वा ए॒ते मि॑थु॒नाद्ये
सं॑व॒त्सर॑मु॒पय॑न्त्यन्त॒र्वेदि॑ मि॒थुनौ॑ स॒म्भव॑त॒स्तेनै॒व मि॑थु॒नान्न
य॑न्ति॥ (३१)

व्यङ्गमक्षौधुकास्ता९ समा॑ प्रजाः परमा॑मेव च त्रि॑शच्च॥ [९]

च॒र्माव॑ भिन्दन्ति पा॒प्मान॑मे॒वैषाम॑व॒ भिन्दन्ति॒ माप॑ रा॒थ्सी॒र्माति॑
व्या॒थ्सी॒रित्या॑ह॒ सम्प्र॒त्ये॒वैषा॑ पा॒प्मान॑मव॒ भिन्दन्त्यु॑दकु॒म्भान॑धिनि॒धाय॑
दा॒स्यो॑ मा॒र्जा॒लीयं॑ परि॒ नृत्य॑न्ति प॒दो नि॑घ्न॒तीरि॑द॒म्मधुं॑ गा॒यन्त्यो॑
मधु॑ वै दे॒वानां॑ पर॒मम॑न्नाद्यं॑ पर॒ममे॑वान्नाद्यमव॒ रुन्ध॑ते प॒दो नि॑
घ्नन्ति॑ मही॒यामे॒वैषु॑ दधति॥ (३२)

चर्मैकान्नपञ्चाशत्॥ [१०]

पृ॒थि॒व्यै स्वा॑हान्तरि॒क्षाय॑ स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॑ सम्प्लो॒ष्यते॑ स्वाहा॑
स॒म्प्ल॒व॒मा॒नाय॑ स्वाहा॑ सम्प्लु॒ताय॑ स्वाहा॑ मे॒घायि॑ष्यते स्वाहा॑ मे॒घाय॑ते
स्वाहा॑ मे॒घि॒ताय॑ स्वाहा॑ मे॒घाय॑ स्वाहा॑ नी॒हा॒राय॑ स्वाहा॑ नि॒हाका॑यै
स्वाहा॑ प्रा॒स॒चाय॑ स्वाहा॑ प्रच॒लाका॑यै स्वाहा॑ वि॒द्योति॑ष्यते स्वाहा॑
वि॒द्योत॑मानाय॑ स्वाहा॑ संवि॒द्योत॑मानाय॑ स्वाहा॑ स्तन॑यिष्यते स्वाहा॑
स्तन॑यते स्वाहो॒ग्र९ स्तन॑यते स्वाहा॑ वर्षि॑ष्यते स्वाहा॑ वर्ष॑ते
स्वाहा॑भि॒वर्ष॑ते स्वाहा॑ परि॒वर्ष॑ते स्वाहा॑ संव॑र्षते (३३)

स्वाहा॑नुवर्ष॑ते स्वाहा॑ शी॒कायि॑ष्यते स्वाहा॑ शी॒काय॑ते
स्वाहा॑ शी॒कि॒ताय॑ स्वाहा॑ प्रोषि॑ष्यते स्वाहा॑ प्रु॒ष्णते॑ स्वाहा॑
परि॑प्रुष्णते स्वाहो॒द्गृही॑ष्यते स्वाहो॒द्गृह्ण॑ते स्वाहो॒द्गृही॑ताय॑ स्वाहा॑
वि॒प्लो॒ष्यते॑ स्वाहा॑ वि॒प्ल॒व॒मा॒नाय॑ स्वाहा॑ वि॒प्लु॒ताय॑ स्वाहा॑त॒प्स्यते॑
स्वाहा॑त॒प॑ते स्वाहो॒ग्रमा॑त॒प॑ते स्वाह॒र्भ्यः॑ स्वाहा॑ यजु॒र्भ्यः॑ स्वाहा॑

साम॑भ्यः स्वाहाङ्गि॑रोभ्यः स्वाहा वेद॑भ्यः स्वाहा गाथा॑भ्यः स्वाहा
नारा॑श॒सीभ्यः स्वाहा रैर्भी॑भ्यः स्वाहा सर्व॑स्मै स्वाहा॥ (३४)

सं वर॑षते रैर्भी॑भ्यः स्वाहा द्वे च॥ [११]

द॒त्वते स्वाहा॑ऽद॒न्तका॑य स्वाहा॑ प्रा॒णिने स्वाहा॑ऽप्रा॒णाय
स्वाहा॑ मु॒खव॑ते स्वाहा॑ऽमु॒खाय स्वाहा॑ ना॒सिक॑वते स्वाहा॑-
ऽना॒सिका॑य स्वाहा॑ऽक्ष॒ण्वते स्वाहा॑ऽन॒क्षिका॑य स्वाहा॑ क॒र्णिने
स्वाहा॑ऽक॒र्णका॑य स्वाहा॑ शी॒र्षण्व॑ते स्वाहा॑ऽशी॒र्षका॑य स्वाहा॑
प॒द्वते स्वाहा॑ऽपा॒दका॑य स्वाहा॑ प्रा॒णते स्वाहा॑ऽप्रा॒णते स्वाहा॑
व॒दते स्वाहा॑ऽव॒दते स्वाहा॑ प॒श्यते स्वाहा॑ऽप॒श्यते स्वाहा॑ शृ॒ण्वते
स्वाहा॑ऽशृ॒ण्वते स्वाहा॑ म॒नस्वि॑ने स्वाहा॑ (३५)

अ॒म॒नसे स्वाहा॑ रे॒तस्वि॑ने स्वाहा॑ऽरे॒तस्का॑य स्वाहा॑ प्र॒जाभ्यः
स्वाहा॑ प्र॒जने॑नाय स्वाहा॑ लो॒मव॑ते स्वाहा॑ऽलो॒मका॑य स्वाहा॑ त्व॒चे
स्वाहा॑ऽत्व॒क्काय॑ स्वाहा॑ च॒र्मण्व॑ते स्वाहा॑ऽच॒र्मका॑य स्वाहा॑ लो॒हित॑वते
स्वाहा॑ऽलो॒हिता॑य स्वाहा॑ मा॒स॒न्वते स्वाहा॑ऽमा॒स॒काय॑ स्वाहा॑
स्ना॒व॑भ्यः स्वाहा॑ऽस्ना॒वका॑य स्वाहा॑ऽस्थ॒न्वते स्वाहा॑ऽन॒स्थिका॑य
स्वाहा॑ म॒ज्ज॒न्वते स्वाहा॑ऽम॒ज्जका॑य स्वाहा॑ऽङ्गि॑ने स्वाहा॑ऽन॒ङ्गाय॑
स्वाहा॑ऽऽत्म॑ने स्वाहा॑ऽना॑त्मने स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (३६)

म॒नस्वि॑ने स्वाहा॑ऽना॑त्मने स्वाहा॑ द्वे च॥ [१२]

क॒स्त्वा यु॑नक्ति॒ स त्वा॑ यु॒नक्तु॑ विष्णु॑स्त्वा यु॒नक्त॑स्य य॒ज्ञस्य॑र्द्धे

मह्य॑ सन्न॑त्या अ॒मुष्मै॑ का॒माया॑युषे त्वा प्रा॒णाय॑ त्वाऽपा॒नाय॑ त्वा
व्या॒नाय॑ त्वा व्यु॒ष्ट्यै॑ त्वा र॒य्यै॑ त्वा राध॑से त्वा घोषा॑य त्वा पोषा॑य
त्वारा॑द् घोषा॑य त्वा प्रच्यु॑त्यै त्वा॥ (३७)

कस्त्वाऽष्टात्रिंशत्॥ [१३]

अ॒ग्नये॑ गा॒यत्रा॑य त्रि॒वृते॑ राथ॑न्तराय वास॒न्ताया॑ष्टाक॑पाल
इन्द्रा॑य त्रैष्टु॑भाय प॒ञ्चद॑शाय बा॒र्हता॑य ग्रैष्मा॒यैका॑दशकपालो
विश्वे॑भ्यो दे॒वेभ्यो॑ जा॒गते॑भ्यः सप्त॑द॒शेभ्यो॑ वैरू॒पेभ्यो॑ वा॒र्षिके॑भ्यो
द्वाद॑शकपालो मि॒त्रावरु॑णाभ्या॒मानु॑ष्टुभाभ्यामेकविं॑शाभ्यां
वैरा॒जाभ्या॑ शार॒दाभ्या॑ पय॒स्यां बृ॒हस्प॑तये पाङ्गा॑य त्रिण॒वाय॑
शाकृ॑राय हैम॑न्तिकाय च॒रुः स॑वि॒त्र आ॑तिच्छ॒न्दसा॑य त्रयस्त्रिं॑शाय
रैव॑ताय शैशि॒राय॑ द्वाद॑शकपालोऽदि॒त्यै विष्णु॑पत्यै च॒रुर॑ग्नये
वैश्वान॑राय द्वाद॑शकपालोऽनु॑मत्यै च॒रुः का॒य एक॑कपालः॥ (३८)

अ॒ग्नये॑ऽदित्या॒ अनु॑मत्यै सप्तच॑त्वारिंशत्॥ [१४]

यो वा अ॒ग्राव॑ग्निः प्र॒ह्रिय॑ते यश्च॒ सोमो॑ राजा॒ तयो॑रेष आ॒तिथ्यं॑
यद॑ग्री॒षोमी॑योऽथैष रु॒द्रो यश्ची॑यते यथ्सञ्चिते॑ऽग्रावे॒तानि॑ ह॒वींषि॑ न
निर्व॑पेदे॒ष ए॒व रु॒द्रोऽशा॑न्त उ॒पोत्था॑य प्र॒जां प॒शून् यज॑मानस्याभि
म॒न्येत॑ यथ्सञ्चिते॑ऽग्रावे॒तानि॑ ह॒वींषि॑ निर्व॑पति भा॒गधे॑येनै॒वैनं॑
शम॑यति नास्य॑ रु॒द्रोऽशा॑न्तः (३९)

उ॒पोत्था॑य प्र॒जां प॒शून्भि॑ म॒न्यते॑ दश॑ ह॒वींषि॑ भवन्ति न॒व
वै पु॒रुषे॑ प्रा॒णा नाभि॑र्दश॒मी प्रा॒णाने॒व यज॑माने दधा॒त्यथो॑ दशाक्ष॑रा

विराडन्नं विराज्येवान्नाद्ये प्रति तिष्ठत्यृतुभिर्वा एष छन्दोभिः स्तोमैः
 पृष्ठैश्चेतव्यं इत्याहुयदेतानि हवींषि निर्वपत्यृतुभिरेवैनं छन्दोभिः
 स्तोमैः पृष्ठैश्चिनुते दिशः सुषुवाणेन (४०)

अभिजित्या इत्याहुयदेतानि हवींषि निर्वपति दिशामभिजित्या

एतया वा इन्द्रं देवा अयाजयन्तस्मादिन्द्रस्य एतया
 मनुम्मनुष्यास्तस्मान्मनुसवो यथेन्द्रो देवानां यथा मनुर्मनुष्याणामेवं
 भवति य एवं विद्वानेतयेष्ट्या यजते दिग्वतीः पुरोनुवाक्या भवन्ति
 सर्वासां दिशामभिजित्यै॥ (४१)

अशान्तः सुषुवाणेनैकचत्वारिंशच्च॥ [१५]

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव। य ईशे
 अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम। उपयामगृहीतो-
 ऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्य ते द्यौर्महिमा नक्षत्राणि
 रूपमादित्यस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने प्रजापतये स्वाहा॥ (४२)

यः प्राणतो द्यौरादित्योऽष्टात्रिंशत्॥ [१६]

य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य
 देवाः। यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम।
 उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्य ते पृथिवी
 महिमौषधयो वनस्पतयो रूपमग्निस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने
 प्रजापतये स्वाहा॥ (४३)

य आत्मदाः पृथिव्यग्निरेकान्नचत्वारिंशत्॥ [१७]

आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामाऽस्मिन्नाष्ट्रे राजन्यं
इषव्यः शूरो महारथो जायतान्दोग्धी धेनुर्वोढाऽनुङ्वानाशुः सप्तिः
पुराधिर्योषा जिष्णू रथेष्ठाः सभेयो युवाऽस्य यजमानस्य वीरो
जायतान्निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलिन्यो न ओषधयः
पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पताम्॥ (४४)

आ ब्रह्मन्नेकचत्वारिंशत्॥ [१८]

आक्रान् वाजी पृथिवीमग्निं युजमकृत वाज्यर्वाक्रान्
वाज्यन्तरिक्षं वायुं युजमकृत वाज्यर्वा द्यां वाज्याऽक्रष्टु सूर्यं
युजमकृत वाज्यर्वाग्निस्तै वाजिन् युङ्ङु त्वा रभे स्वस्ति मा
सम्पारय वायुस्तै वाजिन् युङ्ङु त्वा रभे स्वस्ति मा सम् (४५)

पारयादित्यस्तै वाजिन् युङ्ङु त्वा रभे स्वस्ति मा
सम्पारय प्राणधृगंसि प्राणं मै दृह व्यानधृगंसि व्यानं मै
दृहापानधृगस्यपानं मै दृह चक्षुरसि चक्षुर्मयि धेहि श्रोत्रमसि
श्रोत्रम्मयि धेह्यायुरस्यायुर्मयि धेहि॥ (४६)

वायुस्तै वाजिन् युङ्ङु त्वा रभे स्वस्ति मा सन्निचत्वारिंशच्च॥ [१९]

जज्ञि बीजं वर्ष्टा पर्जन्यः पक्ता सस्यं सुपिप्पला
ओषधयः स्वधिचरणेयं सूपसदनोऽग्निः स्वध्यक्षमन्तरिक्षं
सुपावः पवमानः सूपस्थाना द्यौः शिवमसौ तपन् यथापूर्वमहोरात्रे

पञ्चदशिनोऽर्धमासास्त्रिंशिनो मासाः कृता ऋतवः शान्तः
संवत्सरः॥ (४७)

जज्ञि वीजमेकत्रिंशत्॥ [२०]

आग्नेयोऽष्टाकपालः सौम्यश्चरुः सावित्रोऽष्टाकपालः
पौष्णश्चरुः रौद्रश्चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो मृगाखरे
यदि नागच्छेदग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपालः सौर्यम्पयो वायव्यं
आज्यभागः॥ (४८)

आग्नेयश्चतुर्विंशतिः॥ [२१]

अग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपाल इन्द्रायाऽहोमुच एकादश-
कपालो मित्रावरुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्यां वायोसावित्र
आगोमुग्भ्यां चरुरश्विभ्यामागोमुग्भ्यां धाना मरुद्भ्य एनोमुग्भ्यः
सप्तकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्य एनोमुग्भ्यो द्वादशकपालोऽनुमत्यै
चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो द्यावापृथिवीभ्यामहोमुग्भ्यां
द्विकपालः॥ (४९)

अग्नयेऽहोमुचे त्रिंशत्॥ [२२]

अग्नये समनमत्पृथिव्यै समनमद्यथाग्निः पृथिव्या
समनमदेवम्मह्यम्भद्राः सन्नतयः सं नमन्तु वायवे समनमदन्तरिक्षाय
समनमद्यथा वायुरन्तरिक्षेण सूर्याय समनमद्विवे समनमद्यथा
सूर्यो दिवा चन्द्रमसे समनमन्नक्षत्रेभ्यः समनमद्यथा चन्द्रमा

नक्षत्रैर्वरुणाय समनमद्व्यः समनमद्यथा (५०)

वरुणोऽद्भिः साम्ने समनमद्वचे समनमद्यथा सामर्चा ब्रह्मणे
समनमत्क्षत्राय समनमद्यथा ब्रह्म क्षत्रेण राज्ञे समनमद्विशे
समनमद्यथा राजा विशा रथाय समनमदश्वेभ्यः समनमद्यथा
रथोऽश्वैः प्रजापतये समनमद्भूतेभ्यः समनमद्यथा प्रजापतिर्भूतैः
समनमदेवम्ह्यम्भ्राः सन्नतयः सं नमन्तु॥ (५१)

अद्भ्यः समनमद्यथा मह्यं चत्वारि च॥ [२३]

ये ते पन्थानः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवो वितता अन्तरिक्षे।
तेभिर्नो अद्य पृथिभिः सुगेभी रक्षा च नो अधि च देव ब्रूहि। नमो-
ऽग्नये पृथिविक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि नमो-
वायवेऽन्तरिक्षक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि नमः
सूर्याय दिविक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि॥ (५२)

ये ते चतुश्चत्वारिंशत्॥ [२४]

यो वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरो वेदं शीर्षण्वान्मेध्यो भवत्युषा
वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरः सूर्यश्चक्षुर्वातः प्राणश्चन्द्रमाः श्रोत्रन्दिशः
पादा अवान्तरदिशाः पर्शवोऽहोरात्रे निमेषोऽर्धमासाः पर्वाणि
मासाः सन्धानान्यृतवोऽङ्गानि संवत्सर आत्मा रश्मयः केशा
नक्षत्राणि रूपन्तारका अस्थानि नभो मांसान्योषधयो लोमानि
वनस्पतयो वाला अग्निर्मुखं वैश्वानरो व्यात्तम् (५३)

समुद्र उदरमन्तरिक्षम्पायुर्द्यावापृथिवी आण्डौ ग्रावा शेपः
 सोमो रेतो यज्जग्भ्यते तद्वि द्योतते यद्विधूनुते तथ्स्तनयति
 यन्मेहति तद्वर्षति वागेवास्य वागहर्वा अश्वस्य जायमानस्य
 महिमा पुरस्ताज्जायते रात्रिरेनम्महिमा पश्चादनु जायत एतौ
 वै महिमानावश्वमभितः सम्बभूवतुर्हयो देवानवहृदर्वासुरान्
 वाजी गन्धर्वानश्वो मनुष्यान्थ्समुद्रो वा अश्वस्य योनिः समुद्रो
 बन्धुः॥ (५४)

व्याप्तमवहृद्वादश च॥ [२५]

गावो गावः सिपांसन्तीः प्रथमे मासि संमान्यो यदि सोमौ षडहैरुथ्मुज्या(३) देवानामर्क्येण चर्माव
 पृथिव्ये दत्तते कस्त्वाग्नये यो वै यः प्राणतो य आत्मदा आ ब्रह्मत्राकाञ्जि बीजमाग्नेयोऽष्टाकपालोऽग्नये-
 ऽहोमुचेऽष्टाकपालोऽग्नये समनमद्ये ते पन्थानो यो वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरः प्रश्नविशतिः॥ [२६]

[गावः समान्यः सर्वनमष्टाभिर्वा एते देवकृतश्चाभिजित्या इत्याहुर्वरुणोऽद्भिः साम्ने चतुःपञ्चाशत्॥54॥

गावो योनिः समुद्रो बन्धुः॥]

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>